

Міністерство освіти і науки України
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича

факультет іноземних мов
кафедра англійської мови

Структурно-композиційні та комунікативно-прагматичні
особливості кінорецензій в сучасній англійській мові
(на матеріалі професійних та аматорських кінорецензій
2019-2022 років)

Дипломна робота

Рівень вищої освіти - другий (магістерський)

Виконала:

студентка 6 курсу, групи 611

спеціальності

035.04 Філологія (Англійська мова та
література та друга іноземна мова)

(шифр і назва спеціальності)

Ковальова О. В.

Керівник к.ф.н., доц. Соловйова О.В

Рецензент к.ф.н., доц. Сапожник І.В.

(прізвище та ініціали)

До захисту допущено:

Протокол засідання кафедри № ____

від „   ” _грудня_ 2022 р.

зав. кафедри _____ проф. Єсипенко Н.Г.

Чернівці – 2022

SUMMARY

The **topicality** of our MA degree thesis is stipulated by the current stage of the development of the film review and the transformation of this genre with an emphasis on the amateur type.

The aim of the research is to investigate the structural-compositional and communicative-pragmatic features of amateur and professional reviews of movies in 2019-2022.

To achieve the aim we have completed the following **tasks**:

- clarify the meaning of the notions "review" and "film review", types of film reviews, and the differences between them;
- consider the main functions of film reviews in modern English;
- describe the research methods used in the analysis of structural-compositional and communicative-pragmatic features;
- analyze the structural and compositional features and communicative and pragmatic features of professional and amateur film reviews for 2019-2022;
- to analyze the common and distinctive characteristics of professional and amateur film reviews of 2019-2022.

The object of our investigation is the structure and pragmatic features of professional and amateur film reviews.

The subject of our research is the structural-compositional and communicative-pragmatic features of professional and amateur film reviews.

The material of our investigation is presented by 10 professional and 10 amateur film reviews for 2019-2022 with a total volume of 21,230 words (The Guardian, rottentomatoes.com). Requirements for reviews are at least 2,000 words in a review for one film with a similar rating; reviews of films belonging to different genres and written by different authors.

To achieve this **aim** we have used a range of **methods** of linguistic analysis:

- *critical analysis of literary sources* used to obtain a set of facts and scientifically verified information;
- *classification method*, for organizing and classifying the received information;
- *the descriptive* method that was used for the inventory and interpretation of the studied phenomena;
- *comparative analysis* to compare the studied subjects and find their similar and distinctive features;
- *a synthesis of facts* that helped to explore the topic of the scientific work as a whole and to summarize the information obtained as a result of the *contextual analysis*.

The scientific novelty of the paper lies in the fact that we highlighted structural-compositional and communicative-pragmatic features of both professional and amateur film reviews for 2019-2022. The modern trends of the film review genre have been studied and described.

The theoretical significance of the work is defined by the fact that its main ideas and results help to expand the theoretical base of knowledge about professional and amateur film reviews.

The practical significance of the work lies in the fact that modern amateur and professional film reviews were practically studied from the point of view of their composition and communicative and pragmatic features and the obtained results can be used in the courses on Text Linguistics, Communication Theory and in the process of writing students' qualification papers.

The paper **consists of** an introduction, three chapters, conclusions, supplements, and a bibliography.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1	
ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ КІНОРЕЦЕНЗІЙ	10
1.0. Вступні зауваження.....	10
1.1. Жанр рецензії та його класифікації. Кінорецензія як підвид рецензії, її ознаки та функції.....	10
1.2. Сучасні трансформації жанру кінорецензії	14
1.3. Методи та алгоритм дослідження кінорецензій	18
Висновки до 1 розділу.....	20
РОЗДІЛ 2	
СТРУКТУРНО-КОМПОЗИЦІЙНІ ОСОБЛИВОСТІ КІНОРЕЦЕНЗІЙ	22
2.0. Вступні зауваження.....	22
2.1. Структурно-композиційні особливості рецензії як жанру публіцистики ...	22
2.2. Структурно-композиційні особливості професійних рецензій кінофільмів 2017-2022 років.....	27
2.3. Структурно-композиційні особливості аматорських рецензій кінофільмів 2017-2022 років	33
2.4. Порівняльний аналіз структурно-композиційних особливостей професійних та аматорських рецензій кінофільмів	38
Висновки до 2 розділу.....	42

РОЗДІЛ 3

КОМУНІКАТИВНО-ПРАГМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РЕЦЕНЗІЙ НА КІНОФІЛЬМИ	44
3.0. Вступні зауваження.....	44
3.1. Комунікативно-прагматична орієнтація тексту кінорецензії.....	44
3.2. Комунікативно-прагматичний потенціал текстів професійних рецензій.....	49
3.3. Комунікативно-прагматична спрямованість текстів аматорських рецензій	56
3.4. Порівняльний аналіз комунікативно-прагматичних особливостей професійних та аматорських рецензій кінофільмів.....	62
Висновки до розділу 3.....	65
ВИСНОВКИ.....	67
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	70
СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ.....	75
ДОДАТКИ.....	77

ВСТУП

Кінорецензія ставала об'єктом багатьох лінгвістичних досліджень в межах стилістики [41], теорії дискурсу [50], теорії комунікації та функціональних стилів [19; 27; 29; 48], соціолінгвістики [21] тощо. В нашій роботі ми робимо спробу поєднати дослідження структурно-композиційних та комунікативно-прагматичних особливості кінорецензій в сучасній англійській мові з метою порівняття професійних та аматорських кінорецензій за 2019-2022 роки.

Актуальність дослідження є досить важливою на сучасному етапі розвитку науки, оскільки кінорецензія, як підвид рецензії є предметом дослідження багатьох науковців, які намагаються простежити розвиток та трансформації даного жанру, який є популярним серед читачів. Теоретичні засади кінорецензії як жанру публіцистики відображені в працях Л. Кройчик [15], О. Тертичного [23], Л. Земцової [8]. На сьогоднішній момент, аматорська рецензія досягла такого рівня, що стоїть на одному щаблі із професійною, тому для науковців, важливо з'ясувати, які подібні та відмінні структурно-композиційні та комунікативно-прагматичні наявні в обох об'єктів дослідження.

Мета дослідження: дослідити структурно-композиційні та комунікативно-прагматичні особливості аматорських та професійних рецензій кінофільмів 2019-2022 рр.

Мета роботи передбачає розв'язання наступних завдань:

- уточнити зміст поняття «рецензія» та «кінорецензія», види кінорецензій та відмінностей між ними;
- розглянути основні функції кінорецензій в сучасній англійській мові;

- описати методи дослідження, що застосовуються при аналізі структурно-композиційних та комунікативно-прагматичних особливостей;
- провести аналіз структурно-композиційних особливостей та комунікативно-прагматичних особливостей професійних та аматорських кінорецензій за 2019-2022 роки;
- проаналізувати спільні та відмінні характеристики професійних та аматорських кінорецензій 2019-2022 років.

Об'єктом дослідження структура та прагматичні ознаки професійних та аматорських кінорецензій.

Предметом дослідження є структурно-композиційні та комунікативно-прагматичні особливості кінорецензій.

Матеріалом дослідження виступають 10 професійних та 10 аматорських кінорецензій за 2019-2022 роки загальним обсягом 21230 слововживань (The Guardian, rottentomatoes.com). Вимоги до рецензій: не менше 2000 слів в рецензії до одного фільму з подібною оцінкою; рецензії на фільми, що належать до різних жанрів і написані різними авторами.

Методи дослідження:

- критичний аналіз літературних джерел, що використовувався задля отримання сукупності фактів та науково перевіреної інформації;
- метод класифікації, для упорядкування та класифікації отриманої інформації;
- описовий метод, який був застосований для інвентаризації та інтерпретації досліджуваних явищ;
- порівняння, щоб зіставити досліджувані предмети та знайти їхні подібні та відмінні риси;
- синтез фактів, що допоміг дослідити тему наукової роботи в цілому та узагальнити, отриману в наслідок контекстуального аналізу, інформацію.

Наукова новизна дослідження полягає у тому, що були виділені структурно-композиційні та комунікативно-прагматичні особливості як професійних, так і аматорських кінорецензій на фільми за 2019-2022 років. Досліджено та описано сучасні тенденції жанру кінорецензії.

Теоретичне значення роботи: матеріали курсової роботи розширюють теоретичну базу знань про професійні та аматорські кінорецензії.

Практичне значення отриманих результатів: практично досліджено сучасні аматорські та професійні кінорецензії з точки зору їхньої композиції та комунікативно-прагматичних особливостей; результати роботи можуть бути використані в курсах з теоретичних проблем лінгвістики тексту та теорії комунікації та при написанні студентських кваліфікаційних робіт.

Особистий внесок полягає у проведенні аналізу кінорецензій за виділеними критеріями, формуванні елементів для визначення відмінностей і подібностей в межах структурно-композиційних та комунікативно-прагматичних особливостей професійних та аматорських кінорецензій.

Апробація результатів роботи. Окремі положення та основні результати дослідження апробовано у тезах студентської конференції *Чернівецького національного університету (12–14 квітня 2022 року)* – Сучасні трансформації жанру кінорецензії [11] та у статті у збірнику наукових праць “*Магістерські студії*” “Композиційні та комунікативно-прагматичні характеристики рецензії в сучасній англійській мові” (2022) [12].

Структура роботи складається зі вступу, 3-х розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ

ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ КІНОРЕЦЕНЗІЙ

1.0. Вступні зауваження

Розділ присвячено дослідженню поняття “рецензія”. Визначено жанрову приналежність, функціональні особливості та основні підходи до класифікації. Розглянуто тенденції до переносу популярності від професійних до аматорських рецензій. Описано методологічні засади дослідження кінорецензій в науковій роботі.

1.1. Жанр рецензії та його класифікації. Кінорецензія як підвид рецензії, її ознаки та функції.

На сучасному етапі розвитку мовознавчої науки жанр рецензії розглядається багатьма вітчизняними та іноземними науковцями, в роботах яких ми знаходимо три основних поняття – «рецензія», «відгук» та «критика» - які потрібно ідентифікувати перед тим як визначати жанр та особливості об’єкта нашого дослідження.

Звертаючись до словника англійської мови слово “review” визначається як “a report in a newspaper, magazine, or programme that gives an opinion about a new book, film, etc.” [41] (“репортаж у газеті, журналі чи програмі, що дає думку про нову книгу, фільм тощо”) та перекладається українською мовою як “рецензія, відгук, огляд”. В свою чергу український термін “рецензія” має латинське походження і у перекладі означає «перегляд, повідомлення, оцінка, відгук». З цього випливає те, що поняття “рецензія” (англійське *review*) і “відгук” є тотожними і взаємозамінними в даній науковій роботі.

Натомість критика – це вивчення, інтерпретація та оцінка об’єкта з огляду на такі питання, як історичний контекст, теорія або технічний

аналіз. У своїй енциклопедії Є.Д. Онацький відмічає подібність рецензії зі критикою, і зазначає що “критика – це виявлення позитивних і негативних рис певного твору, або чиєїсь діяльності, мистецька творчість, матерію до якої дають інші роди мистецтва” [20, с. 767].

За Л.Є. Кройчиком основною рисою рецензії, яка вирізняє її з-поміж інших жанрів є те, що вона зображає об’єктивну дійсність, що знаходить реалізацію у різноманітних видах мистецтва, науки та публіцистики. Метою рецензії є допомога читачеві зрозуміти суть того, що оцінюється і створити власне бачення проблеми [15, с. 155].

Для визначення жанру рецензії введемо визначення поняття “жанр”, від якого будемо відштовхуватись в своїй роботі. Слідом за Т. Еріксоном розглядаємо жанр як “комунікативний шаблон, створений під безпосереднім впливом індивідуальних, соціальних та технологічних факторів, які присутні під час відтворення комунікативної ситуації” [34]. Науковці, розглядаючи рецензію, досі не можуть дійти до консенсусу, вводячи її до своїх жанрових класифікацій: одні стверджують, що вона належить до культурно-просвітницької групи жанрів, інші доводять, що рецензія – аналітичний жанр публіцистики. А саме, О. О. Тертичний у праці «Жанры периодической печати» подає таке визначення рецензії: «рецензія – це жанр, основою якого є відгук (насамперед – критичний) про твір художньої літератури, мистецтва, науки, журналістики тощо.» [23, с. 352].

Діаметрально протилежне бачення рецензії висловлює Д. Д. Брежнева, яка на основі власних досліджень доводить, що : «рецензія – жанр стилістично гібридний, що поєднує елементи публіцистичного стилю як основного, аналітичного (оскільки досліджує, аналізує, оцінює), інформаційного (рецензія, як правило, присвячена локальній темі, рецензент використовує прості та зрозумілі заголовки, стандартну термінологію, відводить окремі абзаци для кожної ідеї) і наукового (адже метою рецензії, як і будь-якого наукового тексту,

є доказ істинності висунутого судження, тому всі мовні засоби як в рецензії, так і в науковому тексті, спрямовані на реалізацію двох завдань: інформативного і впливового, де сила впливу безпосередньо залежить від того, наскільки доказовими є аргументи» [3, с. 24].

Саме цього визначення рецензії ми будемо притримуватися в рамках нашої роботи.

О. О. Тертичний класифікує рецензії на типологічні групи за різними ознаками:

1. “За об’ємом рецензію можна поділити на гранд-рецензії та міні-рецензії;
2. За кількістю аналізованих творів: монорецензії та полірецензії;
3. За способом викладу інформації: рецензія-стаття, рецензія-фейлетон, рецензія-нарис, рецензія-нотатка та рецензія-інтерв’ю;
4. За тематикою: театральні, літературні, кінорецензії тощо” [23].

Окрім того, рецензії можна класифікувати за авторством.

1. “Професійна рецензія пишеться критиками, які мають достатньо теоретичних та практичних знань задля об’єктивної оцінки об’єкта дослідження.

2. Непрофесійна/аматорська рецензія, у якій авторами виступають звичайні поціновувачі кінострічок, які хочуть поділитися своїми враженнями про перегляд.

3. Рецензія на замовлення виконується в комерційних цілях професійними журналістами задля популяризації та реклами об’єкта, що розглядається у рецензії” [23].

Отже, за О.О. Тертичним ми в своїй роботі розглядаємо професійні та аматорські (непрофесійні) кінорецензії. Кінорецензія це різновид рецензії, який фокусується на нових кінострічках, аналізуючи їх та оцінюючи їх цінність для

аудиторії. Оскільки кіно є синтетичним видом мистецтва, воно включає багато аспектів, які повинні бути оцінені критиком: режисерська робота, гра акторів, загальна атмосфера фільму, костюми, декорації тощо. Кінокритик повинен знаходити та виділяти найцікавіше та найактуальніше з фільму за допомогою стилістичних прийомів та емоційнозabarвленої лексики, для того, щоб зацікавити майбутнього читача. Проте, Т.В. Шкайдерова, провівши дослідження 100 текстів кінорецензій, дійшла висновку, що жанр сучасної кінорецензії не є стійким, оскільки не всі тексти вміщують повний набір однакових елементів [28, с. 143].

Важливим для розуміння особливостей кінорецензії є її функції. На думку Ю. Рисич-Шафранец, для аналізу функцій варто звернутись до класифікації німецького мовознавця Г. Штегерта. «Відповідно, жанротвірною рисою кінорецензії є її поліфункційність, із більшим або меншим вираженням таких функцій, як: інформативна, оцінна (як провідні), рекламна, мотиваційна (як додаткові)» [46, с. 24–38]. «Ці комунікативні функції кінорецензії мають безпосереднє відображення і в сталих елементах змісту, що, залежно від повноти вираження й домінанти, творять жанри рецензії, огляду чи анонсу фільму» [44].

Отже, кінорецензія як жанр має виконувати ряд завдань:

- інформувати – рецензія повинна розповісти людям, хто знімається у фільмі, ким він і де чи коли читачі можуть його побачити;
- описувати – рецензія на фільм має описувати історію, героїв та деякі дії – не псувати сюжет і не видаючи зайвого;
- розважати – надавати читачеві свою думку у спосіб, який сподобається читачам, наприклад, живим або дотепним тоном;
- аналізувати – хороший огляд визначає, хороший фільм чи ні, надаючи думки, підкріплені аргументами та доказами;

– радити – рецензія має рекомендувати читачеві, чи варто йти дивитися фільм.

Рецензія відрізняється від інших публіцистичних жанрів такими ознаками:

1) емоційність, що показує суб'єктивне ставлення автора до твору/кінофільму;

2) аргументованість, що виявляється в підтвердженні конкретними фактами;

3) багатофункціональність;

4) гібридність – рецензія поєднує риси інформаційних, художньо-публіцистичних і аналітичних жанрів [9, с. 6].

Загалом наукові дослідження у галуззі кінорецензії доводять важливість зв'язку між оцінкою рецензентів і комерційним успіхом об'єкта рецензії [30; 37; 51] та між оцінкою рецензентів й інтересом аудиторії [40].

Таким чином, дослідження кінорецензій має враховувати, що кінорецензія поєднує елементи публіцистичного стилю, аналітичного, інформаційного і наукового, що зумовлює її функції та особливості.

1.2. Сучасні трансформації жанру кінорецензії

Кінокритика змінилася з моменту її заснування і продовжуватиме змінюватися. Еволюція кінокритики здебільшого була історією переходу від елітної сфери інтелектуальних досліджень кількома обізнаними експертами до демократичного явища, де експертний аналіз агрегується та усереднюється, а межі між справжньою експертизою та випадковими думками розмиваються. З плином часу рецензія втрачала одні риси та набувала нові [31].

З тієї причини що наприкінці XIX століття було винайдено кінематограф, було створено новий художній засіб. Але, попри цей захопливий винахід,

тогочасні журналісти та критики не знали, яким стане фільм, і в перші роки здебільшого не вважали, що фільм гідний розумного обговорення.

Важливо відзначити, що перші кінорецензії були більш орієнтовані на технології, пов'язані з рухомим зображенням і фактично не стосувалися кінофільмів. Сьогодні все ще певний акцент робиться на постійно мінливих технологіях кіно, але кінокритика набагато більше зосереджена на сюжеті, розвитку персонажів і кінематографії, ніж на ранніх етапах.

У минулому рецензія була консервативним структурованим жанром, метою якого було виявити чи фільм вартий уваги глядача. У цьому процесі головною була постать самого рецензента, який через призму свого бачення, оцінював фільм, не даючи жодних особистих коментарів. На додаток до цього, кінорецензія не мала жодного естетичного значення. На сучасному етапі розвитку кінокритики рецензентом може виступати будь-яка людина, яка хоче висловити власну думку на рахунок певного фільму. Так, К. Вол-Йоргенсен та Т. Ханітц виділяють чотири фази в історії журналістських робіт: нормативну, емпіричну, соціологічну та глобально-порівняльну фазу. “Остання фаза насамперед пов'язана зі стиранням кордонів між, наприклад, професіоналами та аматорами, державним і приватним, локальним і глобальним тощо: явища, які розглядаються саме як результати переведення діяльності в мережу Інтернет та глобалізації” [49]. Оцінка все ж залишилася об'єктивною, проте, сучасний автор рецензії інтерпретує, імплементує новий погляд та додає власні ремарки, використовуючи емоційно забарвлені мовленнєві конструкції.

Відповідно до традиційної класифікації, рецензію відносили до аналітичних жанрів, оскільки воно мало на меті дати критичну оцінку фільму. Проте, кінорецензія завжди містила в собі й інформаційну складову. Відбуваються зміни й у структурі кінорецензії: автори часто уникають використання деяких структурних елементів через те, що читачі надають перевагу коротшим текстам. Крім того, як зазначають дослідники сучасної

публіцистики, “монологічні за формальними ознаками тексти дедалі більше нагадують діалогічні”[16, с. 6]. “Про діалогізацію текстів рецензійсвідчать певні маркери адресованості: наприклад, автор може звертатися безпосередньо до читача з питанням, порадою тощо або може зосереджувати його увагу на певних значущих моментах” [9, с.187].

З огляду на вище перераховані факти, варто відзначити, що відбувся логічний прогрес від підходу професіоналів із часто різними думками, які дискутують у засобах масової інформації, як-от телебачення, до мільйонів кіноглядачів, які відчують себе вправі поділитися власною думкою зі світом у цілому, коли технології стали платформою для обговорення натовпу. Кінокритика починалася з людей, які були особливо зацікавлені в розумінні того, як працює новий засіб, і пояснювали це глядачам фільмів. “Це також підкреслює той факт, що медіа сьогодні відводять роль культурного журналіста, критика чи арбітра смаків групі експертів, медіапрофесіоналів та знаменитостей культурної сцени. Крім того, цифрові технології кинули виклик професійній логіці сучасної культурної журналістики та критики, дозволивши звичайним громадянам або «аматорам» брати участь у культурних дебатах та оцінках на основі досвіду на багатьох медіа-платформах” [35].

Таким чином, відбувся перехід від професійних журналістів, які розробили критерії для категоризації, оцінки, порівняння та розуміння фільмів, щоб отримати особливий досвід, яким вони могли поділитися з аудиторією, що була зацікавлена не тільки в перегляді фільмів, але й у тому, щоб дізнатися більше через газети. На думку Н. Крістенс “сучасний масовий споживач медіатекстів дедалі більше очікує на розважальні, сенсаційні чи навіть скандальні матеріали. Щоразу актуальнішим стає, на противагу естетичному, журналістський підхід до арт-критики, що зумовлено зосередженням уваги на культурних продуктах як предметах широкого вжитку, на відміну від культурних артефактів”[35, с. 12].

Останнім етапом розвитку стала поява глобальної мережі мільйонів людей, які мають платформу для обміну думками у віртуальних розмовах із багатьма учасниками. У цьому новому світі демократизації кожен може поділитися своєю думкою, створювати контент і сприйматися як експерт. Це не дивно, враховуючи соціальні зміни – люди більше довіряють іншим людям, подібним до себе, і думкам більшості, ніж експертам. Різницю між двома видами рецензій описала Л. Земцова: “професійна рецензія у ЗМІ орієнтована на обізнаних з кіномистецтвом фахівців. У такій рецензії переважають об’єктивна оцінність, професійний жаргон чи кінознавча термінологія, а, опріч того: глибока аналітика із залученням додаткового матеріалу, філософські роздуми, естетична піднесеність і стилістична нейтральність. Тим часом любительська кінорецензія, із ширшою цільовою аудиторією, має високий рівень оцінності, розрахована на невідготовленого читача/глядача, має виражені прагматичні настанови, оперує молодіжним сленгом і має загалом знижений стиль” [8, с. 173–174].

Сучасні сайти кінокритики та обговорення забезпечують легкий доступ до широкого спектра оглядів як професійних, так і любителів, дискусійних платформ для онлайн-бесід про кіно та спрощену класифікацію фільмів із використанням середніх балів або відсотків. Однак ці переваги мають і деякі недоліки. Оскільки кількість кінокритики зросла, якість цієї критики постраждала. Ще одна проблема, пов’язана з цими сайтами, полягає в тому, що вони надмірно спрощують, припускаючи, що цінність фільму — це кількісно вимірюваний рейтинг, не враховуючи нюанси та опис, які є основою оцінки фільму [38].

Проте, мабуть, найважливішою проблемою сучасних онлайн-сайтів кінокритики є відсутність прозорості щодо їх обчислених рейтингів. Інтернет демократизував кінокритику, дозволяючи людям скрізь ділитися своїми думками на кінофорумах тощо [45].

Отже, кінорецензія на сучасному етапі публіцистики значно змінилася, серед нових особливостей виділяються: яскрава інформативність, споживча орієнтованість, зменшення тексту, зміна структури, поява сайтів кінокритики та авторського стилю письма.

1.3. Методи та алгоритм дослідження кінорецензій

Сайти кінорецензій дають можливість визначити, який фільм варто переглянути, оскільки текстрецензії складений таким чином, що він мотивує не тільки ознайомитись з рейтингом фільмів, а й подивитись на фільм, що пропонується до уваги читача з точки зору сюжету, емоцій та цінностей. Інформація подана на сайті одночасно включає короткий огляд, інформацію про команду, що працювала над фільмом, виконавців головних ролей, загальну думку критиків та відгуки інших глядачів, які є стислим інформативним повідомленням про зміст кінофільму з елементами аналізу й оцінки.

Для дослідження змін в традиційній композиційній структурі рецензій та прагматичних особливостей жанру в останні роки було проведено аналіз 20 рецензій фільмів 2017-2022 року випуску. Фільми було обрано таким чином, щоб включити різні жанри та оцінки від професійних критиків та аматорів. Кожна аматорська рецензія відзначена як популярна і корисна серед користувачів онлайн платформи www.rottentomatoes.com [62], професійні рецензії відібрано з журналу *The Guardian* (інтернет версія) [52-61].

Методологія дослідження зазначених ознак зумовила п'ять послідовних етапів його здійснення. Перший етап дослідження передбачав аналіз та узагальнення теоретичних засад вивчення рецензії у кінокритиці задля чіткого розуміння проблеми і проведення якісного аналізу з описом власних спостережень та узагальненням результатів. На цьому етапі застосовано

загальнонаукові методи спостереження, індукції й дедукції, емпірико-теоретичні методи аналізу і синтезу для розкриття об'єкта дослідження й окреслення поняттєвого апарату виявлення його структурних, композиційних і мовних ознак.

На другому етапі досліджень був проведений збір та систематизація корпусу рецензій через підбірку текстів за певними критеріями (належність до різних видів кінокритики та позитивної/негативної спрямованості оцінки). Детальна інформація про рецензії, які ми проаналізували подано в таблиці В.1. додаток В. Як можна побачити з добірки, для того, щоб уникнути спотворення результатів внаслідок однотипності авторів рецензій або жанрів, ми намагались підібрати джерела матеріалу з різноманітними зовнішніми характеристиками. Складнощі полягали у зіставленні усіх вимог до рецензій, що обмежило матеріал нашого дослідження. Вимоги були наступні: 1) оцінка обох рецензій з різницею в максимум 1 бал; 2) професійна та аматорська рецензії однакові за обсягом; 3) рецензії написані за останні 5 років; 4) рецензії мають належати не одному автору, щоб дати загальне уявлення.

Третій етап дослідження передбачав виокремлення в текстах рецензій структурно-композиційних елементів за допомогою контекстуального аналізу. Виділення компонентів та особливостей їхнього розташування у професійних та аматорських відгуках дозволило встановити спільні та відмінні риси їх композиції.

Четвертий етап дослідження полягав у спробі визначити комунікативну мету авторів і запланований вплив на читачів, втілені у стратегічно-тактичному творенні тексту шляхом застосування контекстуально-інтерпретаційного аналізу. Для цього класифіковано комунікативні тактики та мовленнєві ходи. Ми розглянули також деякі мовні засоби, які їх реалізують, але лише поверхнево

через обмежений обсяг роботи. Проте ми звертали увагу на лексику, що вживається у текстах, виділяючи запозичення, стилістично забарвлену лексику на основі словників [32; 43], лексичні та синтаксичні стилістичні фігури.

Висновки до розділу 1.

За визначенням науковців кінорецензія поєднує елементи публіцистичного стилю як основного, аналітичного, інформаційного і наукового, фокусується на нових кінострічках, аналізуючи їх та оцінюючи їх цінність для аудиторії. Вона включає багато аспектів, які повинні бути оцінені критиком: режисерська робота, гра акторів, загальна атмосфера фільму, костюми, декорації тощо.

Існують різні підходи до класифікації рецензій, серед яких основну увагу ми звертаємо на класифікацію за авторством: професійна рецензія, що пишеться критиками, які мають достатньо теоретичних та практичних знань задля об'єктивної оцінки об'єкта дослідження; непрофесійна рецензія, у якій авторами виступають звичайні поціновувачі кінострічок, які хочуть поділитися своїми враженнями про перегляд; і рецензія на замовлення, що виконується в комерційних цілях професійними журналістами задля популяризації та реклами об'єкта, що розглядається у рецензії.

Аналіз особливостей рецензії може здійснюватись лише крізь призму функції, які вона виконує у публіцистиці, як-от інформування, опис, розважальна функція, аналітична, дорадча. Сама пріоритет функції в очах аудиторії зумовлює трансформації сучасного жанру кінорецензії. У минулому рецензія була консервативним структурованим жанром, метою якого було виявити чи фільм вартий уваги глядача. У цьому процесі головною була постать самого рецензента, який через призму свого бачення, оцінював фільм, не даючи жодних особистих коментарів. На додаток до цього, кінорецензія не мала жодного естетичного значення. На сучасному етапі розвитку кінокритики

рецензентом може виступати будь-яка людина і відбувається поступове стирання кордонів між професіоналами та аматорами. Останнім етапом розвитку стала поява глобальної мережі мільйонів людей, які мають платформу для обміну думками у віртуальних розмовах із багатьма учасниками. Люди більше довіряють іншим людям, подібним до себе, і думкам більшості, ніж експертам.

Отже, кінорецензія на сучасному етапі публіцистики значно змінилася, серед нових особливостей виділяються: яскрава інформативність, споживча орієнтованість, зменшення тексту, зміна структури, поява сайтів кінокритики та авторського стилю письма.

Дослідження особливостей професійних та аматорських рецензій ми здійснюємо в двох площинах: структурно-композиційній та комунікативно-прагматичній. Методологія дослідження зазначених ознак зумовила п'ять послідовних етапів його здійснення. Перший етап дослідження передбачав аналіз та узагальнення теоретичних засад вивчення рецензії у кінокритиці задля чіткого розуміння проблеми і проведення якісного аналізу з описом власних спостережень та узагальненням результатів. На другому етапі досліджень був проведений збір та систематизація корпусу рецензій. Третій етап дослідження передбачав виокремлення в текстах рецензій структурно-композиційних елементів за допомогою контекстуального аналізу. Четвертий етап дослідження полягав у спробі визначити комунікативну мету авторів і запланований вплив на читачів, втілені у стратегічно-тактичному творенні тексту шляхом застосування контекстуально-інтерпретаційного аналізу.

Розділ 2. СТРУКТУРНО-КОМПОЗИЦІЙНІ ОСОБЛИВОСТІ КІНОРЕЦЕНЗІЙ

2.0. Вступні зауваження

У розділі робиться спроба узагальнити різні підходи до визначення структури та композиції рецензії, в результаті чого виділено дванадцять компонентів структури. Після цього здійснено аналіз професійних та аматорських рецензій з метою встановлення наявності та розташування виділених компонентів. Таким чином встановлено структурно-композиційні особливості професійних та аматорських рецензій фільмів 2017-2022 років випуску.

2.1. Структурно-композиційні особливості рецензії як жанру публіцистики

Спрямованість тексту рецензії на вплив на інтелектуальну та емоційну складові особистості читача є визначальною для її структурно-композиційної будови і зумовлює наступні особливості рецензії: аналітичність, оцінність та інформативність змісту рецензії; публіцистичність, емоційність, експресивність, рекламність, лапідарність її стилю. Зміни у структурі тексту та його мовному оформленні визначаються первинністю чи вторинністю типологічних рис рецензії, а їхній обов'язковий чи факультативний характер залежить від комунікативної функції конкретного тексту рецензії [18].

Рецензії на фільми загалом не надто складні за структурою. Б. Легgett стверджує, що «рецензія на фільм є однією з найменш складних форм опису та оцінки» [39]. Рецензії покликані описувати й оцінювати фільм у передбачуваних лініях: сюжет, режисер, персонаж та інші характеристики (кінематограф, декорації, звук).

Концепція аналізу жанру рецензії як етапів (потенційних або реалізованих) була розроблена Дж. Мартіном та С. Еггінс [33]. Схематична структура жанру — це окреслення обов'язкових і необов'язкових етапів, а також алгоритму їх упорядкування. Відповідно до цієї теорії, основними структурними компонентами жанру рецензії вважаються предмет, сюжет, персонажі, загальна картина та оцінка.

Предмет

Етап «предмет» – це загальне резюме змісту фільму. Він відрізняється від стадії сюжету тим, що вимальовує дуже загальний контур і не обов'язково відповідає часовій послідовності опису подій. Іноді він також виконує функцію класифікації, прив'язуючи фільм до певного жанру (бойовик, комедія, дитячий фільм тощо).

Сюжет

Опис сюжету, як правило, є найдовшим етапом рецензії, хоча він присутній не завжди. Він містить хронологічний підсумок подій у фільмі. Хронологія відповідає часовій шкалі, згідно з якою події зображуються у фільмі, але не обов'язково фактичній послідовності розгортання подій у фільмі. Опис може бути коротким, або поширюватися на кілька абзаців, якщо всі події описані детально. Етап сюжету, як правило, є другим компонентом рецензії після предмету. У деяких випадках він з'являється після загальної картини, оцінки та опису персонажа.

Персонажі

Описи персонажів можуть бути частиною етапу сюжету, однак вони також можуть бути окремим компонентом. Вони часто подаються після того, як був представлений основний сюжет, і надають додаткову інформацію про те, що роблять персонажі і чому. На даному етапі кожен персонаж детально аналізується у поєднанні із оцінкою гри акторів.

Загальна картина

Цей етап набуває багатьох різних форм, але їх головна мета – надати інформацію, яку автор вважає необхідною для розуміння фільму або рецензії. Він найчастіше зустрічається на початку рецензії, але його розташування може змінитися, якщо автор вирішить повідомити довідкову інформацію про певні аспекти фільму під час їх обговорення або вважає за краще розпочати огляд із деяких фактів про фільм.

Оцінка

Етап оцінки є основним компонентом рецензії. Існують різні аспекти фільму, які можуть бути оцінені: загальне враження, сценарій, режисер, актори та інше. Категорія «інше» включає всі інші аспекти кінопродукції, від операторської роботи та звукової доріжки до костюмів, художньої режисури та постановки. Загальна оцінка фільму, як правило, коротка й точна: рецензенту сподобалося або не сподобалося. Може бути запропоновано кілька причин, але, як правило, коли наводяться причини, загальна оцінка змінюється на оцінку конкретних аспектів фільму.

Послугуючись дослідженням професійних рецензій, науковиця Є. Ю. Гараніна пропонує таку структуру рецензії на фільм:

- 1) Заголовок.
- 2) Початковий абзац, у якому коротко описується враження рецензента про фільм без додаткових деталей.
- 3) Основна частина рецензії, що складається з аналізу та критики різноманітних аспектів фільму; порівнянь з попередніми екранізаціями режисера і схожими кінострічками; виділення позитивних рис.
- 4) Кінцівка, в якій рецензент дає заключну оцінку фільму і поради читачеві [5].

В свою чергу Т.В. Шкайдерова виділяє такі аспекти рецензії на фільм:

1. Структура повинна містити такі пункти: жанр, актори, персонажі, режисер, час та місце подій.

2. Зазначення зав'язки фільму, порівняння з фільмами такого ж формату або тематики обов'язково включаються у зміст рецензії.

3. Оцінка повинна формуватися на основі переваг та недоліків кінострічки, особистих вражень автора рецензії та глядачів [28].

В своєму дослідженні ми дещо розширили перелік компонентів або блоків в рецензії на основі вищезгаданих теорій та проаналізованого практичного матеріалу і пропонуємо виділити такі блоки: “Вступ”, “Власний досвід”, “Згадки про інші твори”, «Персонажі/акторський склад», “Творці”, “Сюжет”, “Технічні характеристики”, “Переваги”, “Недоліки”, “Емоції”, “Рекомендації”, “Висновки”.

Нижче коротко опишемо функції та наповнення кожного блоку.

Блок “Вступ” має на меті 1-2 реченнями привернути увагу читача, сформувавши очікування щодо фільму. У вступі можуть зазначати жанр, наприклад: *Robert Eggers' outstanding horror story does for witches what other film-makers have done for vampires and zombies (**The Witch, the Guardian**)* [54] чи додатково описувати емоційну складову, наприклад: *How about two of them in the same series? And what if they're based on a 150-book literary franchise that had already spawned several animated TV series and a popular stuffed toy? That's what we talk about when we talk about Paul King's Paddington movies—the live-action comic exploits of a virtuous young bear from Darkest Peru who resettles in London (**Paddington 2, the Guardian**)* [58]. У випадку, коли фільм належить до серії фільмів, можуть одразу бути вказані подібності, відмінності чи посилання на попередні частини, наприклад: *The magizoologist Newt Scamander returns in the latest of the Fantastic Beasts movies, the prequel-saga of the wizarding world in Britain, America and beyond before Harry Potter's Hogwarts career (**Fantastic Beasts, the Guardian**)* [55]. Автор може використати ім'я головного героя, актора чи режисера, якщо вважає це важливою принадою фільму. Серед стилістичних засобів, що використовуються у вступі професійних рецензій

варто відмітити риторичні питання, наприклад: *“Is anything as improbable as a “feel-good” movie that actually leaves us feeling terrific?”* (**Paddington 2, the Guardian**) [58].

Блок “Власний досвід” дозволяє автору поділитись інформацією, що пов’язує його з фільмом. Це може бути емоційна компонента, досвід з попередніми фільмами чи зв’язок із темою, результати перегляду фільму тощо, наприклад:

Loved the first 'Paddington', was not sure whether that would be the case but it turned out to be one of that year's biggest surprises and delights (**Paddington 2, Rotten Tomatoes**) [62].

У наступному блоці “Згадки про інші твори” автори подають інформацію про інші фільми або книжки, яка є дотичною до рецензованого фільму. В залежності від мети це може бути першоджерело, попередня частина, інша робота режисера чи акторів, вдалий/невдалий проект на цю ж тему: *Adaptations of Stephen King's books have always been known, for the most part, for not being of very good quality. Stand By Me and The Shawshank Redemption are both excellent, with Stand By Me being my personal favorite movie based on a King story (even if Shawshank is the overall better film). Carrie, Misery and The Shining also come to mind, though King himself wasn't satisfied with the latter. I liked Silver Bullet and find it underrated among King adaptations. But, again, there are plenty of adaptations that don't match up to the source material. Dreamcatcher, Children of the Corn, Maximum Overdrive, Thinner, Carrie (the 2002 and 2013 version), Cat's Eye, Sometimes They Come Back, Needful Things blah, blah, blah, blah* (**It, Rotten Tomatoes**) [62].

Блок “Персонажі/акторський склад”, “Творці”, “Сюжет”, “Технічні характеристики” “деталізують певні аспекти кінопродукції. У блоках “Переваги” та “Недоліки” автори можуть говорити як про загальні тенденції фільму, так і про окремі елементи: гра акторів, освітлення, музика, сюжет. На

аналізі цих блоків ми зупинимось детальніше в наступних пунктах при розгляді професійних та аматорських рецензій.

Окремо від блоків “Рекомендації” та “Висновки” ми виділяємо блок “Емоції”, як такий, що наближає читача до автора, робить його оцінку та висновки зрозумілими: *There were several points that had me tearing up, and then fully crying, because I was so emotionally engaged with the family, their struggles, and their triumphs and outpouring of love (CODA, Rotten Tomatoes)* [62].

Варто зазначити, що вищезазначені блоки у проаналізованих рецензіях варіюються за наявністю, обсягом, та розміщенням у текстах рецензій. Ці фактори залежать від комунікативного повідомлення рецензії, впливу на читача та завдання рецензії, про що ми будемо говорити в наступних пунктах. Крім того, всі блоки можуть характеризуватись такими особливостями: аналітичність, оцінність та інформативність.

У пунктах 2.2 та 2.3 детально аналізуються структурно-композиційні особливості професійних та аматорських рецензій, порівнюються обов’язкові та додаткові блоки і їхні характерні риси.

2.2. Структурно-композиційні особливості професійних рецензій кінофільмів 2017-2022 років

Жанр рецензії визначено як субмікрожанр стосовно до мікрожанру газетної рецензії, який містить у собі критичне осмислення естетичної продукції, тобто є оцінкою та розглядом об’єкту. Системотвірними чинниками рецензії є специфічні якості функціонального стилю газетної публіцистики, а також критично-оцінного та інформативного типів тексту, які до нього належать [17]. Отже, від професійної рецензії ми очікуємо поєднання інформації про фільм, аналізу та оцінки на їх основі.

Нижче розглянемо фактичний матеріал, який надасть чітке розуміння структурно-композиційних особливостей професійних рецензій в сучасній публіцистиці. Деталі кожної рецензії було внесено до таблиці А1 Додаток А.

Варто зазначити, що серед виділених нами в пункті 2.1. компонентів структури, є такі, які ми виділяємо як обов'язкові для професійної рецензії, додаткові, що можуть використовуватись залежно від мети та уподобань автора і такі, які відсутні в її композиції. Загалом середня кількість структурних компонентів властива даному виду рецензії – 8, при тому, що рівно половина рецензій нараховує 9 блоків. В той самий час, кожна рецензія має певні особливості, які варто описати для уникнення спрощення сприйняття рецензії до заповненого шаблону замість експресивного, емоційного та лапідарного авторського міні-твору.

Рецензія на фільм *No Time to Die / Не час помирати* (2021) з оцінкою 3 з 5 не може вважатись позитивною чи негативною, проте автор зосереджується саме на недоліках фільму. Очевидно, популярність всієї серії фільмів змушує рецензента в першу чергу привернути увагу до тих особливостей, що виділять фільм із серії, і є, на його думку, негативними. Вказане бажання порівнювати вводить в рецензію згадки про попередні серії, насичуючи рецензію інформаційно. Автор за традиційними принципами зазначає акторів і творців фільму, говорить про візуальні ефекти (що очікувано при аналізі блокбастерів такого рівня), детально зупиняється на елементах сюжету. Сама рецензія композиційно починається зі вступу, завершується висновком, в яких автор звертається до “бондіани” в цілому протиставляючи фільм циклу: *“Perhaps more than any previous Bond, the Daniel Craig era has, for better or worse, managed to tap into the mood of the British national psyche with each new film. - It’s a smart motif that effectively taps into the goodwill and nostalgia for Bonds past while dropping hints of things to come. You don’t need to be a Bond aficionado to*

know that anyone who thinks they have all the time in the world invariably hasn't" [57].

Наступна рецензія на фільм *Doctor Strange in the Multiverse of Madness / Доктор Стрендж: У мультивсесвіті божевілья* (2022) найнегативніша серед проаналізованого матеріалу (оцінка 2 з 5). Структура включає стандарні 9 компонентів: вступ, згадки про інші твори, акторський склад, творці, технічні характеристики та сюжет, переваги, недоліки та висновки. Хоча сама рецензія негативна: *"Such films would be possible if only the characters and stories whom it would involve were not kept under the studio's lock and key... Insofar as the studios keep control of the stories in their own hands, their view of the tales should be considered not myth but dogma, not interpretation but propaganda."* [54], автор все ж звертається до висвітлення вдалих моментів фільму: *"But there is one sequence that feels like it was created by a person ... Raimi's visual sensibility there is manifested in wide-eyed, candidly inflected closeups that convey his own attentive fascination at the strangeness of simultaneously existing multiple worlds and characters' multiple identities. The slight scene thrums with the potential of a mighty work of speculative imagination"* [54].

Третя рецензія має низку особливостей, що вирізняють її серед інших. Це зумовлено високою оцінкою фільму *Paddington 2 / Падінгтон 2* (2017) та приналежність фільму до жанру комедії та сімейного кіно. Рецензент *Wendy Ide* до звичних 9 елементів структури рецензії додає власні емоції: *"we respond to him as to a kid brother"*, *"dropping Lucy's cozy wisdom into an incongruous environment will be enjoyably fractious and breezily inspirational"*, *"Paddington 2 makes us believe in the bear-able lightness of being"* [58]. Такі власні переживання доповнюють різні частини рецензії: переваги, актори, сюжет, висновки. Особлива увага приділяється візуальним деталям фільму (згадуються кольори і текстури), музиці та іншим деталям, які знову скеровують читача у світ власних переживань та досвіду.

Фільм *Fantastic Beasts: The Secrets of Dumbledore / Фантастичні звірі: Таємниці Дамблдора* (2022) попри позитивний тон та розширений блок переваг має середню оцінку 3 з 5 від рецензента. Автор рецензії наводить історичні паралелі, задає риторичні питання та взагалі заохочує читача до роздумів, але як і в усіх інших професійних рецензіях не надає рекомендацій. Рецензія сприймається скоріше як філософській роздум, який піднімає складні питання у фільмі, що дещо не співпадає з очікуванням до рецензії фантастично-пригодницького фільму для аудиторії 12+ років. Цілком очікувано значну увагу рецензент приділила зірковому складу та творцям фільму, роблячи компліменти: *“played by the excellent Dan Fogler, as competent and unfazed as a John Buchan character, stylishly played by Jessica Williams, played by Jude Law with a twinklingly donnish manner and beard, David Yates directs with a sure hand”* [55].

Інший пригодницький фільм *The Northman / Варяг* (2022) структурно відповідає всім вже згаданим особливостям професійних рецензій: 9 основних структурних компонентів, уникнення згадок про власний досвід чи переживання, відсутність рекомендацій. Значна частина рецензії присвячена опису персонажів із оцінкою акторів та сюжету з одночасним вказуванням на переваги та недоліки: *“An encounter with a visionary seeress (an elaborately headdressed Björk) sets Amleth on a roundabout”, “An impressive extended shot (one of many) tracks an intoxicated raid on a Slavic village, delivering axes in heads (characters in The Northman are identified by missing parts of their faces) as poultry flap in the background amid Pythonesque mud”* [61]. Знову бачимо перенесення акценту з оцінки та власної особи на факти, посилення на літературні джерела, сюжетну лінію, вартість зйомок (*“its budget reportedly in excess of \$70m, that comes on like a head-smashing mashup of Beowulf, Hamlet (Eggers and Shakespeare share a Scandinavian legend source) and Nicolas Winding Refn’s Valhalla Rising, told in growly tones that are more Dark Knight than Green Knight”*) тощо.

Рецензія на драму *CODA / У ритмі серця* (2021) фокусується на сценарії та оцінці різних аспектів фільму. Характеристика сюжету, що є найбільшою за обсягом, поступово переходить у формулювання оцінки здебільшого позитивної, хоча оцінка фільму лише 3. Ми не відмітили порушень схеми композиції в рецензії: вступ – згадка про першоджерела – сюжетна лінія з введенням персонажів – оцінка (переваги та недоліки) – висновок. Рецензія драми виявилась найбільш шаблонною з точки зору компонентів структури та композиції.

Композиція рецензії на фільм жахів *It / Воно* (2017) суттєво відрізняється від інших. По-перше, кількість структурних компонентів лише 6 з 9, відсутні такі характерні для рецензії блоки як опис сюжету, переваги та недоліки. Сама рецензія видається читачу не ґрунтовним описом деталей, а чуттєвою передачею вражень автора рецензії Марка Кермода, доповненою згадками про подібні фільми, теми, ситуації. Саме тому блок “Згадка про інші твори” ніби пронизує всю рецензію: “Вступ” – “Творці” – “Персонажі/актори” – “Технічні характеристики”. Звернемо увагу на таку взаємодію блоків “Згадка” – “Персонажі/актори”: *“As for Sophia Lillis’s abused but strongly self-sufficient Beverly (“Who invited Molly Ringwald into the group?”), her Carrie-like anxieties manifest in a bloody eruption that owes less to the lift sequence from The Shining than to Johnny Depp’s demise in A Nightmare on Elm Street”* [60]. Крім того, значна увага в рецензії приділена опису особливостей зйомки та музичному наповненню фільму: *“Cinematographer Chung Chung-hoon, who has worked regularly with Park Chan-wook, keeps his cameras gliding elegantly around the action, lending an epic cinematic sweep to the widening horizons of youth... Flitting between crooked nursery crime chimes and lush orchestral themes, composer Benjamin Wallfisch creates an emotionally resonant score to accompany Muschietti’s blend of scares and sentimentality”* [60]. І такий детальний опис не було зафіксовано в жодній проаналізованій рецензії. Завершується рецензія

коротким висновком: “*While it may not be as frightening as some hardened horror fans desire, the archetypal terrors and fundamental friendships of King’s source are slickly transferred to the screen with a ghoulish enthusiasm that proves hard to resist*” [60].

Зовсім іншою по фокусу є рецензія на фільм *Hidden Figures / Приховані фігури* (2017), яка зосереджується на висвітленні переваг історичної драми. Наявні 5 компонентів структури згадуються не детально та інформативно, а оцінно та лаконічно: “*The genius of Theodore Melfi’s film is not in the originality of the script – as far as prestige pictures go, its dramatic and comedic beats are easy to anticipate – but in the novelty of the story and the liveliness of the performances*” [53]. Зрозуміло, що така композиція властива рецензії з оцінкою 4,5 з 5.

Рецензія на пригодницький фільм *Shang-Chi and the Legend of the Ten Rings / Шан-Чи та легенда десяти кілець* (2021) має чітку композиційну структуру, що відрізняється від попередніх лише в моменті розміщення компонентів: “Вступ” – “Творці” – “Технічні характеристики” – “Персонажі/актори” – “Згадки про інші твори” – “Висновок”.

Зірковий склад акторів, що зумовив популярність фільму *Будинок Гуччі / House of Gucci* (2021), безумовно вплинув і на структурну композицію рецензії Марка Кермода. Структурно ми відмічаємо наявність основних дев’яти компонентів, проте композиційно вони представлені двома фокусами – актори/персонажі і творці. Решта компонентів доповнюють центральні, поглиблюють образи та деталізують враження про них.

Варто зазначити, що пересторога у врахуванні особливостей окремого авторського стилю на структурно-композиційну особливість рецензії, яку ми обмірковували перед аналізом матеріалу, виявилась зайвою, оскільки зазначені вище особливості характерні для всіх рецензентів *the Guardian* і варіюються в залежності від фільму, а не від автора рецензії.

Отже, серед структурно-композиційних особливостей професійних рецензій виділяємо види компонентів, які є обов'язковими і додатковими, та їхнє звичне розміщення в межах рецензії.

Компоненти професійної рецензії:

- 1) *обов'язкові компоненти структури (8-10 рецензій)*: “Вступ”, “Згадки про інші твори”, “Персонажі/актори”, “Сюжет”, “Переваги”, “Висновок”.
- 2) *додаткові компоненти (2-7 рецензій)*: “Творці”, “Технічні характеристики”, “Недоліки”.
- 3) *відсутні компоненти (менше 2 рецензій)*: “Власний досвід”, “Рекомендації”, “Емоції”.

Композиція професійних рецензій зазвичай класична, хоча інколи блоки можуть перемішуватись, доповнювати один одного:

- 1) Блок “Вступ”;
- 2) Блок “Згадки про інші твори”;
- 3) Блоки “Персонажі/актори”, “Творці”, “Сюжет”, “Технічні характеристики” найчастіше в порядку розгортання сюжету;
- 4) Блоки “Переваги” та “Недоліки”;
- 5) Блок “Висновок”.

Важливим є розуміння, що рецензія при всій очікуваності її структурно-композиційної складової є авторським твором, що має певну мету впливу на читача, що й зумовлює різноманіття підходів її написання.

2.3. Структурно-композиційні особливості аматорських рецензій кінофільмів 2017-2022 років

Для здійснення аналізу аматорських рецензій було відібрано аматорські рецензії тих самих кінофільмів, що й у п. 2.2. Перша умова підбору рецензій полягала у відповідності приблизній кількості слів професійних рецензій для

можливості аналізу саме структурно-композиційних особливостей. Однак варто зазначити, що аматорські рецензії разом перевищували обсяг професійних на 2000 слів. Друга умова – подібність оцінок професіоналів та аматорів. Ми допускали розбіжність між оцінками в межах одного балу. Для всіх фільмів крім *It / Воно* (2017) аматорські оцінки були вищі за професійні.

Серед виділених нами в пункті 2.1. компонентів структури, є такі, які ми намагаємось виділити як обов’язкові для аматорської рецензії, і такі, які відсутні в її композиції. Загалом середня кількість структурних компонентів властива даному виду рецензії – 8 і майже половина рецензії нараховує саме 9 блоків. Проте, кожна рецензія має свої особливості.

Так, аматорська рецензія на фільм *Doctor Strange in the Multiverse of Madness / Доктор Стрендж: У мультивсесвіті божевілья* (2022) починається з окреслення власного досвіду: “*I very much enjoyed the first Doctor Strange film and thought his character has made a nice progression thus far in the Marvel Cinematic Universe. I was slightly concerned about this film being able to stand on its own. Now here's the thing, it doesn't, but I still thought it was great*” [62]. Далі слідуєть блоки “Згадки про інші твори”, “Персонажі/актори”, “Творці”, “Переваги”, “Недоліки”, “Емоції” (*I just had a blast with it from start to finish* [62]), і рекомендація: “*Yes, you do need to see*” [62]. Завершується рецензія блоком “Висновок”. Саме від першої аматорської рецензії ми відштовхуємось при описі особливостей інших рецензій, оскільки її компоненти і композиція виявились такими, що характерні для аматорських рецензій загалом.

Рецензія на фільм з циклу “бондіани” *No Time to Die / Не час помирати* (2021) також починається з опису власного досвіду: “*The James Bond franchise wasn't something I got into ... I decided to ... For me, there is an equal number of good and bad Bond films. I've never loved ...*” [62]. Далі слідуєть всі ті самі блоки (“Згадки про інші твори”, “Персонажі/актори”, “Сюжет”, “Творці”, “Переваги”, “Недоліки”, “Емоції”) (*I loved almost every moment of it though, even if there are*

one or two moments that really had me rolling my eyes [62]). Завершується рецензія зміною порядку композиції – блок “Висновок” супроводжується блоком “Рекомендація”: *“absolutely check this one out”* [62].

В деяких рецензіях (*Paddington 2 / Падінгтон 2* (2017)) ми зустрічаємо нетипові блоки, як-от “Технічні характеристики” (*“It's beautifully shot and vibrant in design with a little bit of grit and Paddington as to be expected couldn't have looked more perfect. The music score is suitably soothing, rousing and whimsical, while the direction keeps things moving at a bright and breezy pace. A pace that never slows down but doesn't ever feel too hasty either.”* [62]). Поява цього блоку, разом з досить великими блоками “Емоції” та “Переваги”, витіснило з рецензії звичні компоненти “Сюжет” та “Рекомендації”.

Інша рецензія, в якій було зафіксовано використання блоку “Технічні характеристики”, була на фантастичний фільм *Fantastic Beasts: The Secrets of Dumbledore / Фантастичні звірі: Таємниці Дамблдора* (2022). Унікальність цієї рецензії полягає в тому, що в ній автор використав усі блоки з 12 виділених нами. Композиція видається досить традиційною: автор починає зі вступу, який досить детально порівнює бюджети та акторський склад 2 попередніх частин з поточним фільмом, переходить до кінострічок з серії “Гаррі Поттер” і поступово до проблем сучасного світу – світ під час пандемії ковіду, гомосексуалізм та політика Трампа з огляду на досвід Гітлера і Другої світової війни. Крізь призму цих питань автор розглядає сюжет, персонажів та творців фільму. Недоліки в рецензії суттєво переважають переваги, що підкреслюється у висновку і спричиняє незвичну для рецензій рекомендацію: *“I think there are more creative stories that can be told here, but maybe it's time to allow some fresh voices into the creative process”* [62].

Рецензія на фільм *The Northman / Варяг* (2022) невелика за обсягом. Організаційний центр становить переказ сюжету із описом персонажів, літературних джерел та вражень автора від переглянутого фільму.

Рецензія на фільм *CODA / У ритмі серця* (2021) сфокусована на сюжеті та перевагах фільму, особистість рецензента з його емоціями, думками та досвідом з'являється в другій частині рецензії у блоках “Висновки”, “Емоції” та “Рекомендації”. Порівняємо вступ і заключну частину рецензії для розуміння різниці підходів до написання цих частин: *“Ruby Rossi (Emilia Jones) falls under the category of CODA, a Child Of a Deaf Adult. Her mother (Marlee Matlin) and father (Tony Kotsur) and her older brother (Daniel Durant) are all deaf, and she is the only member of her household with the ability to hear. ... The framework of CODA is familiar to anyone who has watched a coming-of-age story or family drama, but it's the conviction and strength of character and sheer force of empathy that makes this movie a standout film for 2021.” – “There were several points that had me tearing up, and then fully crying, because I was so emotionally engaged with the family, their struggles, and their triumphs and outpouring of love. You might be able to see where the movie is headed because its template is familiar and formulaic, but it's the execution, the attention to detail, and the level of observational attention that elevates CODA and makes it so winning and so heartwarming”* [62].

Існують рецензії, що навпаки переповнені власним досвідом та емоціями автора від початку до кінця. До таких відноситься рецензія на фільм жахів *It / Воно* (2017), що відрізняється також значним обсягом. Абсолютна протиположна – рецензія на історичну драму *Hidden Figures / Приховані фігури* (2017). Це єдина аматорська рецензія, де особистість автора проглядається лише на рівні емоційної схвальної лексики.

Складною для визначення особливостей композиції стала рецензія на фільм *Shang-Chi and the Legend of the Ten Rings / Шан-Чи та легенда десяти кілець* (2021). Автор використав блоки “Власний досвід” та “Згадки про інші твори”, а після цього по черзі звернувся до кожного персонажа, вписуючи в цей блок переваги й недоліки, ефекти, сюжет та власні емоції: *“Zhang: Shang's sister. Not really sure what the point of her was. They touch on her becoming this*

underground fight promoter and also on the fact Shang left her when he ran away from his father, but it never really goes anywhere. Maybe there's something deeper in the comic lore about their characters being intertwined (I'm not overly familiar with Shang-Chi) but here in the movie she felt like she was simply there to reinforce the progressive idea that males and females are equals. ... Not to crack on the Zhang at all. She was just as competent and fantastic in the role as Lui was opposite of her, but the writers kind of left her character behind for the most part and she was just kind of 'there'. They don't even offer her a wrap up at the end besides the vocal nod to her 'tying up their fathers affairs'" [62].

Досить лаконічною є рецензія на фільм *Будинок Гуччі / House of Gucci* (2021). Особистість автора і персонажі/актори знаходяться у центрі: *"It's the performances that make House of Gucci a delicious ride, and I know I'll watch it again before my rental is up"* [62].

Отже, серед структурно-композиційних особливостей аматорських рецензій виділяємо види компонентів, які є обов'язковими і додатковими, та їхнє звичне розміщення в межах рецензії.

Компоненти рецензії:

1) обов'язкові компоненти структури (8-10 рецензій): "Власний досвід", "Персонажі/актори", "Сюжет", "Переваги", "Емоції", "Висновок".

2) додаткові компоненти (2-7 рецензій): "Вступ", "Згадки про інші твори", "Творці", "Недоліки", "Рекомендації".

3) відсутні компоненти (менше 2 рецензій): "Технічні характеристики".

Композиція аматорських рецензій зазвичай класична, хоча інколи блоки можуть перемішуватись, доповнювати один одного:

- 1) Блок "Власний досвід" чи/і "Вступ";
- 2) Блок "Згадки про інші твори";

3) Блоки “Персонажі/актори”, “Творці”, “Сюжет” одночасно з вказанням компонентів “Переваги” та “Недоліки”; разом з Блок “Емоції” з вказанням компонентів “Переваги” та “Недоліки”;

4) Блок “Рекомендації”;

5) Блок “Висновок”.

Якщо виділення обов’язкових і додаткових компонентів не викликало труднощів під час аналізу, структура композиції, що характерна для аматорських рецензій наведена дуже приблизно. Чітко виокремлюємо, що рецензія починається або блоком “Власний досвід” або його комбінацією з блоком “Вступ”. Завершується рецензія варіацією комбінацій блоків “Рекомендації” та “Висновки”. Основна частина вміщує різноманітне розміщення деталей фільму разом з емоціями і оцінкою автора рецензії.

2.4. Порівняльний аналіз структурно-композиційних особливостей професійних та аматорських рецензій кінофільмів

Аналіз структурно-композиційних особливостей професійних та аматорських рецензій дозволяє нам прийти до висновку, що основна різниця між ними полягає у залученні самого автора рецензії, його досвіду та переживань.

Звернемось спочатку до компонентів структури, які ми зафіксували і ранжували на основі частоти їхнього використання в двох проаналізованих типах рецензій. Інформацію подано у вигляді таблиці 2.1 для зручності сприйняття.

Як можна побачити з таблиці в площині спільних обов’язкових компонентів знаходяться такі важливі для розуміння цінності фільму блоки як персонажі/актори, сюжет, переваги та висновок. Звернемо увагу на те, що

переваги ми віднесли до обов’язкових компонентів, в той час як недоліки – це спільний додатковий компонент рецензій. Навіть рецензії, які можна вважати негативними (2 бали з 5), все одно наводили переваги фільму, а ось негативних аспектів частина авторів уникала. Все ж таки, загальне мета написання рецензій в більшості проаналізованих випадках полягала у висвітленні інформації та впливу, а не знеціненні самого фільму.

Таблиця 2.1

Порівняння компонентів структури професійних та аматорських рецензій

Компоненти	Обов’язкові	Додаткові	Відсутні
Спільне для обох видів рецензій	“Персонажі/актори”, “Сюжет”, “Переваги”, “Висновок”.	“Недоліки”	-
Професійні рецензії	“Вступ”, “Згадки про інші твори”	“Творці”, “Технічні характеристики”	“Власний досвід”, “Рекомендації”, “Емоції”
Аматорські рецензії	“Власний досвід”, “Емоції”	“Вступ”, “Згадки про інші твори”, “Творці”, “Рекомендації”	“Технічні характеристики”

Щодо відмінностей між типами блоків професійних та аматорських рецензій, то з таблиці 2.1 видно, що вони полягають у рівні деталізації для професійних рецензій і введення особистості автора для аматорських. Загалом аматорські рецензії наближаються за компонентами до варіанту сторітелінгу. В рецензії автор – герой оповіді, оскільки важливі його попередній досвід та

переживання, пов'язані з моментом перегляду фільму. І ось читач вже хоче відчувати ті самі емоції, тому відгукується на його рекомендацію. В професійних рецензіях особистість автора повністю знівельована, так, звичайно, є оцінка і висновок, але відсутній той досвід, що дозволяє нам приєднатись до рецензента. В той самий час, досвід і емоції виштовхують з структури аматорських рецензій деталі технічних характеристик, інколи і творців, і згадки про інші джерела.

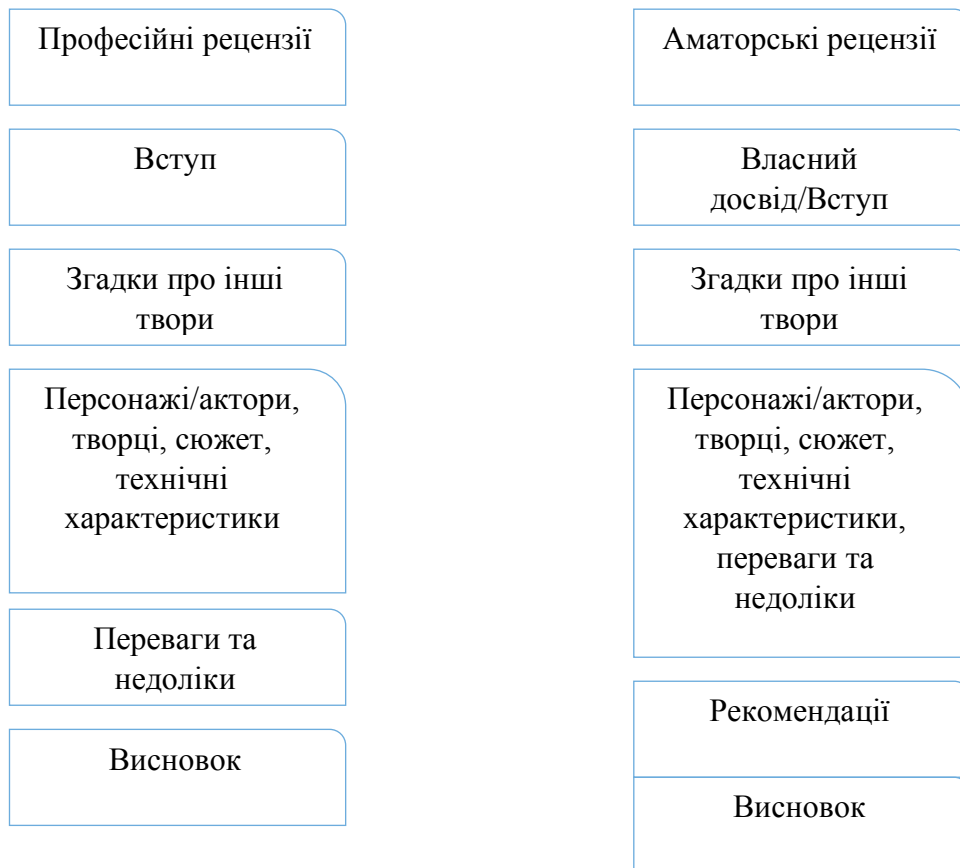
Ще один факт, що хотілось би відмітити, це відсутність рекомендацій у професійних рецензіях. Хоча за шаблонами написання рецензії оцінка переваг і недоліків мала б завершуватись саме певним закликком до читача, цей блок було зафіксовано лише в аматорських рецензіях. При цьому заклик не завжди було адресовано читачу, інколи автор звертався до творців або продюсерів, як-от: *“Maybe it's time for Rowling to gracefully open her storytelling sandbox for others to dabble within”* [62].

При аналізі структурно-композиційних компонентів професійних та аматорських рецензій найбільшу складність викликало саме визначення композиції. Блоки рецензій часто виступають у органічному поєднанні 2, 3 або навіть 4 блоків в 1-2 реченнях, наприклад:

Блоки “Творці”, “Згадки про інші твори”, “Персонажі/актори”, “Переваги”: *“Adapted from the book by Margot Lee Shetterly, Allison Schroeder and Theodore Melfi's screenplay provides the perfect template for this successful rendering. The casting only sweetens the pot”* [62].

Блоки “Особистий досвід”, “Згадки про інші твори”: *“Stand By Me and The Shawshank Redemption are both excellent, with Stand By Me being my personal favorite movie based on a King story (even if Shawshank is the overall better film). Carrie, Misery and The Shining also come to mind, though King himself wasn't satisfied with the latter. I liked Silver Bullet and find it underrated among King adaptations”* [62].

Тому, варто зазначити, що наші висновки щодо композиції, які ми візуалізували у мал.2.1, точні для професійних рецензій, але приблизні для аматорських.

Рис.2.1. Композиції професійних та аматорських рецензій

Як ми бачимо в композиції обох видів рецензій також є багато спільного: початок і завершення всіх рецензій досить традиційні. Основний блок так само розміщує різні комбінації деталей, переваг та недоліків. Основна відмінність – це більш чітка і структурована композиція професійних рецензій та менш регламентована композиція аматорських.

Загалом, можемо зробити висновок, що попри схожість підходів до композиції обох видів рецензій, аматорська рецензія вирізняється більшим ступенем свободи стосовно розміщення компонентів, введення особи автора рецензії у її текст та широтою закликів та оцінок. Професійні рецензії, хоча й є

публіцистичними творами, все ж відповідають певним очікуваним шаблонам, більш стримані та містять більше деталей. Якщо говорити про особливості рецензії, то за допомогою структури обидва види зберігають в різних обсягах аналітичність, оцінність та інформативність змісту рецензії; публіцистичність, емоційність, експресивність, рекламність та лапідарність її стилю.

Висновки до розділу 2

Аналіз фактичного матеріалу дав можливість уніфікувати різні підходи до виокремлення структурно-композиційних особливостей рецензії як жанру публіцистики. На основі наукових теорій та зібраного практичного матеріалу, визначивши наступні блоки: “Вступ”, “Власний досвід”, “Згадки про інші твори”, “Персонажі/акторський склад”, “Творці”, “Сюжет”, “Технічні характеристики”, блок “Переваги”, блок “Недоліки”, “Емоції”, “Рекомендації”, “Висновки”.

Варто зазначити, що за наявністю та обсягом блоки у проаналізованих рецензіях варіюються, так само як їхнє розміщення. Ці фактори зумовлені комунікативним повідомленням рецензії, впливом на читача та завданнями рецензії. Крім того, всі блоки можуть характеризуватись усіма наступними особливостями: аналітичність, оцінність та інформативність.

Важливим є розуміння того, що рецензія при всій очікуваності її структурно-композиційної складової є авторським твором, що має певну мету вплинути на читача, що й зумовлює різноманіття підходів її написання.

В другому розділі ми проаналізували десять професійних та десять аматорських рецензій для визначення структурно-композиційних особливостей. Хоча ми намагались підбирати рецензії однакові за обсягом, аматорські все переважають на 2000 слів в загальному.

Аналіз структурно-композиційних особливостей професійних та аматорських рецензій дозволяє нам дійти до висновку, що основна різниця між

ними лежить в площині введення самого автора рецензії, його досвіду та переживань. Серед спільних обов'язкових компонентів виділяємо такі важливі для розуміння цінності фільму блоки як персонажі/актори, сюжет, переваги та висновок. Відмінності між типами блоків професійних та аматорських рецензій полягають у рівні деталізації для професійних рецензій і введенні особистості автора для аматорських. Загалом аматорські рецензії наближаються за компонентами до варіанту сторітелінгу. В рецензії автор – герой оповіді, нам важливий його попередній досвід та переживання, пов'язані з моментом перегляду фільму. В професійних рецензіях особистість автора повністю знівельована, так, звичайно, є оцінка і висновок, але відсутній той досвід, що дозволяє нам приєднатись до рецензента. В той самий час, досвід і емоції виштовхують з структури аматорських рецензій деталі щодо технічних характеристик, інколи і творців, і згадки про інші джерела. Ще один факт, що хотілось би відмітити, це відсутність рекомендацій у професійних рецензіях.

Загалом, можемо зробити висновок, що аматорська рецензія вирізняється більшою ступеню свободи у питанні розміщення компонентів, введення особи автора рецензії у її текст та широтою закликів та оцінок. Професійні рецензії, хоча й є публіцистичними творами, все ж відповідають певним очікуваним шаблонам, більш стримані та містять більше деталей. Якщо говорити про особливості рецензії, то за допомогою структури обидва види зберігають в різних обсягах аналітичність, оцінність та інформативність змісту рецензії; публіцистичність, емоційність, експресивність, рекламність та лапідарність її стилю.

РОЗДІЛ 3

КОМУНІКАТИВНО-ПРАГМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РЕЦЕНЗІЙ НА КІНОФІЛЬМИ

3.0. Вступні зауваження

Розділ присвячено розгляду комунікативно-прагматичних особливостей професійних та аматорських рецензій на фільми 2017-2022 років як можливої причини трансформацій інтересу читачів. Під час аналізу було випрацьовано основні комунікативні стратегії та тактики, що реалізують комунікативні цілі кінорецензій. Встановлено особливості двох вищезазначених видів рецензій з точки зору їхніх унікальних та спільних характеристик.

3.1. Комунікативно-прагматична орієнтація тексту кінорецензії

Досліджуючи тексти кінорецензій і трансформацію інтересу читачів від професійних до аматорських відгуків, ми не можемо оминати комунікативно-прагматичний аспект, адже він відіграє важливу роль у взаємодії автора і читача. Для нас припущення, що саме різниця у комунікативно-прагматичних особливостях відіграє вирішальну роль для відмінності сприйняття кінорецензій сучасним читачем, базується на твердженні С.А. Дацюка: “Будь-який текст (мовлення), на думку деяких сучасних дослідників, є комунікативним. Але це виражено не точно, ні з точки зору Мамардашвілі чи Бахтіна, ні з точки зору Хабермаса. Кожен текст (мовлення) лише потенційно є комунікативною дією, але це ще не означає, що він включений у процес комунікації. Тут потрібно говорити про різницю між наміром та повідомленням. Намір тексту (мовлення) не свідчить про його повідомленість (Мамардашвілі), як вимовляння певної фрази не означає, що відбувся діалог (Бахтін). З іншого боку, Хабермас також вважав, що жоден текст (мовлення) не можна вважати комунікативною дією без урахування позамовленневого

(позатекстуального) контексту. Процес комунікації означає, що певний текст володіє рисами повідомленості комусь, включений до простіру трансформацій, його комунікативне середовище доступно безпосередньо або за допомогою спеціально організованих засобів, а сама комунікація не є потенційною, а реально інтерсуб'єктивною ... Комунікативна стратегія є концептуально закладеним в технологіях світоглядним наміром та його результативним втіленням відповідно до відтворення змісту комунікативного процесу, тобто вибором певного комунікативного простору, середовища комунікації, типу взаємодії, місця породження сенсу, і, у такий спосіб, одного або кількох дискурсивних вимірів, відносно яких ми будуємо дискурс комунікації. Лише виявляючи комунікативні стратегії, з'ясовуючи зміст комунікативного процесу та досліджуючи комунікативний простір у співвідношенні із середовищем комунікації ми можемо отримати відповідь на питання про те, що перешкоджає взаємодії” [6].

Оскільки комунікація, яку ми досліджуємо у випадку кінорецензій, здійснюється у формі тексту, ми зосереджуємо увагу на прагматичних аспектах, що пов'язані з адресантом: “мета висловлювання (іллокутивні сили за Дж. Остіном), мовленнєві стратегія й тактика, що залежать від іллокутивних намірів, прагматичні значення висловлювань, прагматичні пресупозиції (оцінка автором спільного фонду знань, інтересів, думок тощо адресата), ставлення автора до того, про що він повідомляє” [2, с. 106].

Прагматичні функції кінорецензії зводяться до наступного: “кінорецензія виконує щонайменше дві головні функції: аналіз і оцінка фільму та вплив на читача; сюди також можна віднести інформативну, рекламну та розважальну функції” [3, с.6]. Отже, саме такі іллокутивні сили ми визначаємо як основні для кінорецензій.

Наступним кроком визначимо поняття комунікативних стратегій та тактик. Поняття “комунікативна стратегія” тлумачиться Т.А. ван Дейком як

когнітивний процес, кінцевою метою якого є корекція моделі світу адресата” [7, с. 116]. Звернемося до зручнішого для лінгвістичного аналізу визначення комунікативної стратегії за У.В. Зьомко: “Комунікативна стратегія є лінією мовленнєвої поведінки адресанта в межах конкретної комунікативної події, яку він обирає, усвідомивши комунікативну ситуацію, і спрямовує на досягнення кінцевої комунікативної мети в процесі мовленнєвого спілкування. Комунікативна тактика співвідноситься з локальною інтенцією, яку реалізує сукупність мовленнєвих ходів відповідно до ситуативного, соціального і культурного контексту. Мовленнєвий хід є одиницею послідовності дій, за допомогою якої безпосередньо здійснюється маніфестація комунікативної тактики та опосередковано стратегії загалом” [10, с. 73].

Серед різних підходів до класифікацій стратегій ми обрали класифікацію Т. А. Толмачової, яка пропонує типологію комунікативних стратегій, що ґрунтується на групах мовленнєвих актів, об'єднаних схожими комунікативними функціями:

1) інформативна комунікативна стратегія – сукупність мовленнєвих дій, націлених на повідомлення / отримання необхідної інформації, що здійснюють прямий або прихований вплив на вербальну/невербальну поведінку співрозмовника;

2) оцінно-впливова комунікативна стратегія – сукупність мовленнєвих дій, спрямованих на здійснення аксіологічного впливу на співрозмовника, вербальне вираження емоційної оцінки, стану, думки, формування бажаних для мовця асоціацій та порівнянь, прагнення створити необхідну комунікативну атмосферу, апеляцію до цінностей, настанов співрозмовника, вербалізацію оцінних суджень та емоцій, що їх супроводжують;

3) емоційно-впливова комунікативна стратегія – сукупність мовленнєвих дій, які виражають емоційний стан співрозмовника: схвалення, похвала, оцінне судження – думка, симпатія, антипатія;

4) регулятивно-спонукальна комунікативна стратегія – тип або лінія поведінки одного з комунікантів у конкретній ситуації спілкування, що співвідноситься з планом досягнення глобальних/локальних комунікативних цілей у межах усього сценарію функціонально-семантичної репрезентації інтерактивного типу і пов'язана з інтенцією автора персуазивного (переконливого) повідомлення. Спрямована вона на керування поведінкою партнера, виражає безпосереднє спонукання до здійснення дії (порада, прохання, скарга, вимога, наказ, аргументація тощо);

5) конвенційна комунікативна стратегія, яка може бути двох типів: соціально-конвенційна комунікативна стратегія (встановлення, розвиток, підтримання, розірвання контакту) і комунікативна стратегія організації мовленнєвого висловлювання та підтримування уваги [24, с. 96].

Комунікативні стратегії реалізуються за допомогою комунікативних тактик. “Комунікативна тактика – зумовлені стратегією мовленнєві кроки, що в сукупності дають змогу досягти головної комунікативної мети. У природній комунікації існують різні способи досягнення стратегічної мети (за винятком випадків жорстко ритуалізованих мовленнєвих дій). У межах однієї стратегії можна застосувати декілька тактик” [13, с. 181].

Переходимо до розгляду стратегій та тактик, що зустрічаються в кінорецензіях. Ми проаналізували роботи науковців, що вивчали комунікативні стратегії та тактики в кінорецензіях в різних мовах [14; 29; 9; 25; 1; 4], зробили певне узагальнення та уточнення на основі результатів ашого дослідження, які ми опишемо в пунктах 3.2 та 3.3.

В кінорецензіях для реалізації основних іллокутивних сил – функцій аналізу і оцінки фільму, інформативної, рекламної та розважальної функцій – використовують наступні стратегії:

1. Інформативно-комунікативна стратегія

а) Тактика занурення у фільм здійснюється через переказ сюжету, цитування, ілюстрації, міркування про стан кіно, жанри, висвітлення історії створення фільму, уведення біографічної довідки, характеристику героїв, згадки про художні прийоми, цитування першоджерел та подання фактологічної інформації про фільм.

б) Тактика презентації об'єкту рецензії (може стосуватись режисера, акторів, музичного супроводу, режиму зйомок тощо): опис досягнень об'єкту, опис переваг, очікування щодо діяльності творців, висвітлення їхньої поточної роботи.

в) Тактика самопрезентації автора: реалізується через демонстрацію професійної компетентності, спогади, зізнання, враження від перегляду, самокритику, ціннісну орієнтацію, суб'єктивне судження, дистанціювання, ототожнення.

г) Тактика апелювання до читача: об'єднання з читачем (ми), переадресація, суперечка, апеляція до мистецьких традицій, апеляція до вічних цінностей.

2. Оцінно-впливова комунікативна стратегія

а) Тактика негативної презентації: забезпечується через заперечення переваг об'єкту, апеляція до більш вдалих робіт, невиправдані сподівання аудиторії чи критиків, апеляція до чужої думки, осуд, кепкування/глум/сарказм, конструювання негативного образу потенційного глядача, негативний прогноз щодо успіху об'єкту, нерозуміння, пропиставлення понять/явищ.

б) Тактика позитивної презентації: схвалення, заперечення недоліків об'єкту, похвала/комплімент, підкреслення індивідуальності стилю, вказівка на особливості об'єкту, заперечення типовості, ствердження новизни, апеляція до мистецьких традицій, апеляція до цінностей, позитивний прогноз щодо успіху об'єкту, апеляція до чужої думки.

3. Емоційно-впливова комунікативна стратегія

а) Тактика створення привабливого образу: підкреслення позитивних/негативних емоцій при перегляді.

б) Тактика апелювання до емоцій адресата: акцентування на майбутніх враженнях при перегляді, підвищення тональності, врахування ціннісних орієнтацій адресата.

в) Тактика встановлення емоційних/власних асоціацій: опис подібного емоційного досвіду.

4. Регулятивно-спонукальна комунікативна стратегія

а) Тактика висловлення поради.

б) Тактика висловлення прохання/бажання.

в) Тактика вимоги, наказу.

г) Тактика передбачення.

Під час аналізу професійних та аматорських рецензій у наступних підрозділах визначимо подібності та відмінності між двома типами рецензій через стратегії та тактики, які використовують рецензенти для вибудовування взаємодії з читачем.

3.2. Комунікативно-прагматичний потенціал текстів професійних рецензій

Аналіз професійних рецензій в комунікативно-прагматичній площині передбачає пошук мовленнєвих ходів, що реалізують тактики закріпленні за певними комунікативними стратегіями.

Автор рецензії на фільм *No Time to Die/Не час помирати* (2021) зосереджується на інформативній функції рецензії та аналізі фільму. В рецензії ми зафіксували інформативно-комунікативну та оцінно-впливову комунікативні стратегії. Цікавими видаються тактики, які використано для досягнення цілі рецензії. Так для реалізації інформативно-комунікативної стратегії автор задіяв тактики презентації об'єкту рецензії, занурення у фільм та

апелювання до читача. Основний акцент автор робить саме на останній тактиці, використовуючи об'єднання з читачем (використання займенників *we* та *you*, “*And like many of us*” [57]), апеляцію до мистецьких традицій та до загальних людських цінностей (*On the other, there's a newfound respect for his female colleagues – it's a welcome move away from 007's modus operandi of casual workplace harassment, which may or may not be due to the input of Phoebe Waller-Bridge* [57]). Діалог з читачем у тексті набуває форми риторичних запитань, парцельованих конструкцій (“*The first indication that this might not be business as usual comes at the very start, when, as tradition has it, Bond films usually kick off in an exotic locale with an extravagant action set piece. Not this time.*”[57]) та оригінальних лексичних одиниць (авторських неологізмів *perma-more*, запозичень *aficionado* тощо). Всі ці засоби рецензент використовує для утримання уваги читача, включення його до взаємодії, такого собі діалогу в голові. Оцінно-впливова комунікативна стратегія здійснюється через тактику позитивної та негативної презентації. Для вираження негативної оцінки, автор вдається до порівнянь. А от для висловлення позитивної оцінки використовується більше різноманяття мовленнєвих ходів: комплімент, заперечення типовості, ствердження новизни об'єкту рецензії.

Наступна рецензія того ж автора на фільм *Doctor Strange in the Multiverse of Madness/ Доктор Стрендж: У мультивсесвіті божевілля* (2022) охоплює інформативно-комунікативну, регулятивно-спонукальну та оцінно-впливову комунікативні стратегії. Автор змінює тактики реалізації стратегій, так, наприклад, вона не звертається до читача відкрито – жодних вживань займенників, риторичних питань не спостерігається, проте додає поради та припущення, які звертаються не до читача, а до творців фільму. Крім таких звертань у формі модальних дієслів та умовних речень, рецензент вдається до тактики негативної презентації у формі осуду, навіть глузу: “*It's an omnium-gatherum of the company's movies, series, and comics—an attempt to advertise these*

*properties and prop them up as required viewing to understand the action. (Fear not: you can understand everything just fine even if you've missed "WandaVision" and "Inhumans.") It's also a blueprint for the building-out of subsequent productions involving these still-underdeveloped assets. It eliminates all definitive results from the dramas of Marvel franchise products—a mercantile cheat that already reared its head when Thanos's murder spree at the end of "Avengers: Infinity War" proved reversible" [54]. Негативна оцінка часто реалізується через мовленнєвий хід протиставлення: "The action sequences—the key source of pleasure in the first "Doctor Strange"—reduce the wonder of the earlier film's inspirations to pro-forma gyrations and transformations" [54]. Текст рецензії наповнений лексемами, що привертають увагу читача, змушують його до взаємодії з текстом, це і посилання на певні персоналії (*Freud, the Coen brothers*), явища (*Greek tragedians, quasi-religious texts*) та вкраплення книжної та офіційної лексики (*paean, nemesis, dastardly*).*

На противагу першим двом рецензіям відгук на *Paddington 2/Падінгтон 2* (2017) реалізує емоційно-впливову комунікативну стратегію. Авторка зосереджується на інформації про фільм та його елементи, позитивній презентації різних об'єктів та апелюванні до емоцій адресату. Позитивну презентацію автор проводить, звертаючись до загальнолюдських цінностей ("The movie depicts the Browns' Windsor Gardens neighborhood as a model of multiculturalism, but there's nothing sanctimonious about it... Paddington himself is more of a melting-pot fellow than a pure multiculturalist" [58]), значну кількість компліментів ("as gracefully and jovially as, so lovingly and imaginatively" [58]), вказівку на особливості об'єкту через використання прикметників в найвищому ступені порівняння ("Brendan Gleeson does the film's **juiciest** acting as the prison chef, Knuckles McGinty—or, as he spells it, "Nuckles"—who comes on as Paddington's **biggest** threat and then his **sturdiest** big-house ally." [58]). Звертання до читача здійснюється через мовленнєвий хід акцентування та підвищення

тональності, як от *“Is anything as improbable as a “feel-good” movie that actually leaves us feeling terrific? How about two of them in the same series? And what if they’re based on a 150-book literary franchise that had already spawned several animated TV series and a popular stuffed toy? That’s what we talk about when we talk about Paul King’s Paddington movies—the live-action comic exploits of a virtuous young bear from Darkest Peru who resettles in London.”* [58]. Крім того, відступивши від традиційного використання нейтральної та книжної лексики, рецензентка використовує розмовні елементи ніби заграючи з читачем: *“the gung-ho actors playing these merry men include Noah Taylor and Aaron Neil, Hawkins gets to be alternately warm and crackling as an unconventional mother who instinctively connects to Paddington’s innocence and gumption.”* [58]

Наступна рецензія на фільм *Fantastic Beasts: The Secrets of Dumbledore/Фантастичні звірі: Таємниці Дамблдора* (2022) реалізує інформативно-комунікативну та оцінно-впливову комунікативні стратегії. Автор вдається до позитивної презентаційної тактики через введення персонального досвіду разом з позитивними оцінними прикметниками, порівняннями з іншими фільмами та образами: *“There are some great scenes: I loved the Indiana Jones-ish sequence when Newt has to rescue his brother from a dank and horrible cave guarded by a grisly warder, played by the Austrian actor Peter Simonischek (the legendary Toni Erdmann from Maren Ade’s black comedy) and Newt and Theseus both have to do a silly hip-wiggling dance to mesmerise the horrible creatures that infest the place”* [55]. Інформативно-комунікативна стратегія відображається в рецензії через занурення у сюжет та деталі фільму, презентацію фактів про акторів та персонажів, апелювання до читачів. Авторка також апелює до цінностей через риторичні питання: *“The movie takes us into the world of 1930s Europe and Weimar Berlin; Grindelwald happens to be in prison and is planning to gain absolute control of the wizarding world when he gets out, by the accepted democratic route if that is convenient. Remind you of anyone?”* [55].

Рецензент фільму *The Northman/Варяг* (2022) використовує тактики занурення у фільм, презентації об'єктів фільму, намагаючись створити для читача необхідне інформативне підґрунтя для зацікавленості. Тактики можна продемонструвати таким мовленнєвими ходами як-от ознайомлення з попередніми досягненнями творців та акторів, переказ сюжету, цитування та подання фактів. Серед можливих об'єктів рецензії автор концентрується в першу чергу на режисері, його творчих та професійних досягненнях, вміннях та таланті. У своїх розмірковуваннях про переваги фільму рецензент використовує тактику позитивної презентації через нарощування очікувань, підкреслення позитивних особливостей через тактику “правила трьох”: *“as an attempt to make “the definitive Viking movie”, it’s as **ambitious** as it is **preposterous** and, at times, **ponderous** – filled with garbled epithets about vengeance and fate that are **whispered, muttered, or blood-curdlingly yelled**”* [61].

В рецензії на фільм *CODA / У ритмі серця* (2021) інформативно-комунікативна стратегія реалізується за допомогою звичайних тактик занурення в фільм та презентації об'єктів фільму. Частиною цих тактик є використання переказу сюжету, висвітлення історії створення фільму, введення біографічної довідки, характеристика героїв та подання фактологічної інформації про фільм. Інформаційне наповнення переплітається з описами з яскравим емоційним забарвленням, що апелюють до емоцій читача. Забезпечується такий підхід вставними вигуками, фразами, реченнями, як-от *“Equipped with an endless supply of motivational quotes and quirky cardigans, he prescribes her breathing exercises and a duet with – eek! – her crush, Miles (Singer Street star Ferdia Walsh-Peelo)”* [52] або ж наростанням напруги в оповіді *“She squeezes her eyes shut, a groove gripping her shoulders. Her voice is striking and lovely, not that her dad, Frank (a wonderful, drily funny Troy Kotsur), or older brother, Leo (Daniel Durant), seem to pay it any attention. The film soon reveals it’s*

not that they haven't noticed – it's that they haven't heard" [52]. Тактика передбачень втілюється шляхом вживанням автором модальних дієслів.

Для рецензії фільму *It / Воно* (2017) ми виділили три комунікативних стратегії: інформативно-комунікативну, емоційно-впливову та оцінно-впливову. Тактики, які домінують в реалізації вказаних стратегій, охоплюють занурення у фільм через цитування першоджерел та подання фактологічної інформації про об'єкти рецензії, презентацію режисера, акторів та автора через висвітлення попередніх робіт та досягнень, позитивну презентацію здебільшого через ствердження індивідуальності стилю. Окремо виділяємо мовленнєвий хід «апеляція до вічних цінностей»: *“Even the bullies are children at heart. River Phoenix-lookalike Nicholas Hamilton's Henry may be the knife-wielding scourge of our antiheroes, but a scene in which he is humiliated by his boorish father (“nothing like a little fear to make a paper man crumble”) reminds us that his anger has been passed down through generations, a recurrent King theme”* [60].

Мінімальна кількість тактик представлена в рецензії на фільм *Hidden Figures / Приховані фігури* (2017): занурення у фільм, презентація об'єктів та позитивна презентація. З точки зору оцінки рецензія вміщує позитивні оцінні прикметники та прислівники (*fabulously coiffed; this splashy, feelgood period piece* [53]). Подібною за комунікативно-прагматичними особливостями є рецензія на фільм *Shang-Chi and the Legend of the Ten Rings / Шан-Чи та легенда десяти кілець* (2021). Авторка так само втілює інформативну мету та здійснює аналіз фільму через обмежену кількість тактик. Подібним чином важливими для досягнення цілей є оцінні прикметники та прислівники (*exquisite, thrillingly executed fight sequences, electrifyingly badass fight choreography* [53]).

На противагу попереднім текстам рецензія на *Будинок Гуччі / House of Gucci* (2021) сповнена тактиками для реалізації інформативно-комунікативної та оцінно-впливової стратегій. Тактика занурення у фільм втілюється через мовні ходи цитування, переказування сюжету, подання фактичного матеріалу:

“Adapted by screenwriters Becky Johnston and Roberto Bentivegna from the nonfiction book by Sara Gay Forden, House of Gucci charts a crowd-pleasing course from the Milanese party scene of the 1970s to a high-profile, end-of-the-century trial” [59]. Крім того автор вдається до оцінно-впливової стратегії, яка була здійснена через тактики глузування (*“As for his voice, while others adopt faintly ridiculous Italian inflections, Leto delivers his lines in a string of high-pitched whoops that suggest he is attempting to communicate with whales”* [59]), невиправдані сподівання (*“Those expecting the Mommie Dearest-style camp-fest promised by the trailer will be disappointed”* [59]), комплімент (*“But Gaga deserves a gong for steering a steely path through the madness – for richer, not poorer; in kitschness and in wealth”* [59]) тощо.

Детальний розгляд професійних рецензій дозволяє зробити певні узагальнення щодо комунікативно-прагматичних особливостей та їхніх втілення в текстах.

По-перше, серед усіх стратегій для кінорецензій інформативно-комунікативна стратегія вирізняється кількістю тактик, що її реалізують, та частотою вживання. Аналогічно, в усіх рецензіях ми фіксували втілення оцінно-впливової стратегії, проте частіше, вона була представленою позитивною або негативною тактикою презентації. Інші 2 стратегії зустрічаються у 2-3 рецензіях кожна.

По-друге, серед популярних мовленнєвих ходів виділяємо такі як переказ сюжету, цитування, характеристика героїв, цитування першоджерел, подання фактологічної інформації про фільм, схвалення, заперечення недоліків об'єкта, похвала / комплімент, вказівка на особливості об'єкта, заперечення типовості, апеляція до мистецьких традицій, апеляція до цінностей, позитивний прогноз щодо успіху об'єкта, апеляція до чужої думки, глум, протиставлення об'єктів тощо.

По-третє, відзначаємо, що рецензенти частіше звертаються до позитивної презентації фільму або об'єкту, навіть у випадку не зовсім високої загальної оцінки фільму.

По-четверте, хоча це і не було завданням нашого аналізу, ми помітили певні мовні особливості професійних рецензій, які дозволяють реалізовувати відмічені стратегії. До таких належить широке вживання книжної лексики та запозичень. У випадку звернення до емоцій глядача ми фіксуємо застосування у тексті розмовної лексики. Певні стилістичні фігури допомагають авторам утримати увагу читача і залучати його до вигаданого діалогу – риторичні питання, апосіопези, парцеляції, ампліфікації. Коли розглядаємо тактики позитивної/негативної презентації, очікувано відмічаємо прикметники та прислівники оцінки, ступені порівняння, стилістичні фігури, зокрема іронію та порівняння.

3.3. Комунікативно-прагматична спрямованість текстів аматорських рецензій

Аналіз аматорських рецензій здійснювався за тими самими принципами, що й професійних. Детально зупинимось на описі особливостей кожної рецензії з позиції використання автором комунікативних стратегій та тактик.

Перша аматорська рецензія на фільм *No Time to Die / Не час помирати* (2021) концентрується на презентації автора відгуку. 62% речень містять особовий займенник *I (me)* та присвійний прикметник *my*. Така концентрація зберігається, в першу чергу, для реалізації інформативно-комунікативної стратегії з тактикою самопрезентації автора, що втілюється через спогади, зізнання, враження від перегляду. Проте, особа автора слугує і для здійснення оцінно-впливової стратегії через позитивну презентацію. Тут фіксуємо такі мовні ходи як похвала від імені автора, підкреслення індивідуальності стилю, вказівка на особливості об'єкту, ствердження новизни, позитивний прогноз

щодо успіху об'єкту. Емоційно-впливова комунікативна стратегія здійснюється через тактику створення привабливого образу: підкреслення саме позитивних емоцій при перегляді. І, нарешті, регулятивно-спонукальна стратегія застосовується автором через тактики висловлення поради та передбачення: *“I have nothing but praise considering how much I enjoyed myself with this one, but I will say that a much more satisfying experience will come if you have seen the previous four Bond films. Now playing in theatres, absolutely check this one out.”* [62]. Варто відмітити, що лексика рецензії належить до стилістично-нейтральної, без використання стилістичних фігур. Всі особливості відгуку створюють загальне враження бесіди зі знайомою людиною, яка ділиться враженнями, які справив на неї фільм, без глибинного аналізу, деталей та фактів.

Рецензія на фільм *Doctor Strange in the Multiverse of Madness / Доктор Стрендж: У мультивсесвіті божевілья* (2022) також спрямована на реалізацію всіх чотирьох стратегій через особу автора відгуку, проте є певні відмінності. По-перше, інформативно-комунікативна стратегія містить деталі, занурення в сюжет, презентацію акторів та творців фільму. Хоча, комунікація з читачем також відбувається у форматі “я-історії” (59% речень, що містять особовий займенник *I (me)* та присвійний прикметник *my* без звернення до читача напряду. В своїй оцінці автор звертає увагу як на позитивне, так і на негативне представлення. Варто зазначити, що негативна оцінка виражається досить м'яко, через мовленнєвий хід “звернення до чужої думки”: *“There has been a lot of hype surrounding big cameos and appearances from familiar faces, and while there is definitely a small chunk of the film dedicated to just that, I can see why people are saying this film was overhyped. Personally, I didn't know too much going into it, so I was very surprised by a couple of appearances”* [62]. Автор використовує дієслова та фрази опису емоцій: *enjoy, like, blow my mind in ways, roll my eyes, hype* тощо. Крім того, серед нейтральної лексики ми помітили

вкраплення лексем, що належать до розмовного прошарку: *hype, overhype, wacky, nitpick* тощо. Таким чином, можемо стверджувати, що автор створює привабливий емоційний образ, зосереджуючись на власних переживаннях та спрощуючи мову своєї розповіді.

Автор рецензії на фільм *Paddington 2 / Падінгтон 2* (2017) реалізує інформативно-комунікативну стратегію лише через 2 тактики: тактику презентації об'єкту рецензії та тактику самопрезентації автора. Оцінна та емоційна стратегії знаходяться у фокусі відгуку. Їхнє втілення відбувається через компліменти (прикметники у найвищому ступені порівняння, іменники позитивної оцінки (*hoot*) тощо), заперечення негативу ("*A pace that never slows down but doesn't ever feel too hasty either*" [62]), апелювання до емоцій адресата, акцентування, підвищення тональності ("*For such a hit-and-miss year and seeing my fair share of overblown big-budget blockbusters with little soul, films that waste great premises and films that attempted laugh-a-minute laughs and doing it in a way that came at the expense of heart, 'Paddington 2' was a much needed refreshment*" [62]). Увагу привертають мовні засоби, використані автором для активації емоційного сприйняття: використання "правила 3-х" ("*Paddington's heart, fun and charm... The music score is suitably soothing, rousing and whimsical... Every ounce of the heart, charm and fun seen in 'Paddington... Hugh Bonneville balances comedy and drama with ease, Sally Hawkins is compassionate and Julie Walters is a hoot*" [62]), метафори та метонімії, еліптичні речення, стилістично забарвлені слова (*acrimonious, curmudgeonly, hoot* [62]).

Рецензія на фільм *Fantastic Beasts: The Secrets of Dumbledore / Фантастичні звірі: Таємниці Дамблдора* (2022) написана з урахуванням всіх основних комунікативних стратегій. Вона інформує про фільм і його творців, аналізує позитивне і негативне у фільмі, ділиться емоціями автора від перегляду та вносить пропозиції для читачів та творців. Більш детально варто зупинитись на апелюванні до загальнолюдських цінностей, які виражаються у

відгуку в межах оцінно-впливової стратегії: *“By the end of the movie, Wizard Hitler still looks like Wizard Hitler. The end.”* [62]. Подальший аналіз цінностей підсилює ефект емоційно-впливової стратегії, звертаючись до емоційного досвіду автора при роздумах, що викликав перегляд фільма: *“...and I can't adequately explain why this whole plot point with a magic deer wrings so silly and ridiculous for me. It's like if we replaced our electoral system with letting the groundhog choose the president on Groundhog Day. Why bother with democratic elections when we can just have a pure magical creature provide its endorsement?”* [62].

Рецензія на фільм *The Northman / Варяг* (2022) зорієнтована на презентацію режисера фільму. Позитивна презентація базується на описі попередніх досягнень, компліментах тощо: *“It's also unmistakably the work of Eggers, a very precise and idiosyncratic indie director whose prior movies felt like stylistic dares”* [62]. Сама персона автора відгуку досить важлива для рецензії, було зафіксовано навіть самоцитування: *“The Northman reminds me a lot of Mel Gibson's Apocalypto, a movie I described back in the day as "an art film for jocks”* [62]. Важаючи себе експертом, звертаючись до читача, автор висловлює рекомендацію, а звертаючись до творців – вимогу: *“I wish Eggers had cut back at points. This is a slow movie, which does contribute to its mood and atmosphere, but I also wish Eggers had gotten to some of his plot points with a bit more haste and vigor... so enjoy the movie on one level where it indulges all the Old World violence, and then enjoy it on another level where it subverts and castigates the same Old World violence. Or you could just watch for the glistening muscles, famous faces, bad accents, bad wigs, guttural score, and weird imagery”* [62].

Тактика формування емоційних асоціацій та порівнянь оцінно-впливової комунікативної стратегії успішно вербалізована у рецензії *CODA / У ритмі серця* (2021) через приклади використання таких паралельних синтаксичних конструкцій: *“She feels...She worries...She wonders...”* [62]. Автор весь час

використовує мовленнєвий хід підсилення емоції *“CODA was a sensation at the 2021 Sundance Film Festival, with Apple Films buying the rights for \$25 million dollars, and it's easy to see why because it's such a satisfying, enriching crowd-pleaser and legit tear-jerker. There were several points that had me tearing up, and then fully crying, because I was so emotionally engaged with the family, their struggles, and their triumphs and outpouring of love”* [62].

Найдовшою з проаналізованих рецензій є відгук на фільм *It / Воно* (2017). З точки зору комунікативно-прагматичних особливостей відгук реалізує всі виділені нами стратегії. Низка особливостей рецензії все ж потребує детального опису. Емоційно-впливова стратегія втілюється не тільки за допомогою звичних для рецензій тактик, але й шляхом опису подібного емоційного досвіду: *“Having said that, I wanted to see this movie because all the cool kids were doing it and, given that my country was just a few days away from suffering its worst hurricane in history, a category FIVE hurricane, two weeks after already had ONE category five hurricane hit us, you could say that I was a bit indisposed at the time and it was quite a while before the local theaters opened again”* [62]. Звертаючись до аудиторії, автор використовує риторичні запитання, розділові запитання, уточнення, лайливі слова: *“But is it great, well, I guess we'll have to get into it, shall we?... Very good movie and a really damn easy recommendation”* [62].

Лише 2 тактики було зафіксовано в кінорецензії на фільм *Hidden Figures / Приховані фігури* (2017): позитивної презентації та створення позитивного образу. Обмежений обсяг рецензій спостерігається для обох видів рецензії, професійної та аматорської. Інформативно-комунікативна стратегія, що реалізується через тактики занурення у фільм та презентацію об'єктів, була домінуючою для професійної рецензії, в той час як оцінно-впливова та емоційно-впливова стратегії виявились ключовими для аматорського відгуку. Уникаючи безпосередньої апеляції до читача, автор аматорської рецензії

використовує лексичні та синтаксичні стилістичні фігури, стилістично забарвлену лексику для привернення та утримання уваги аудиторії.

Цікавий прийом зміни тактик використовується у рецензії на кінострічку *Shang-Chi and the Legend of the Ten Rings / Шан-Чи та легенда десяти кілець* (2021). Від самопрезентації автор поступово переходить до апеляції до читача з підвищенням емоційності та введені спільних емоційних асоціацій: *“I was hesitant to look forward to this one ... I didn't know much about the character, ... This is what we all thought Iron Fist was going to be... But at certain moments the color choices used to highlight things really stands out and makes you appreciate it... Unfortunately, from a story telling perspective they gutted the character in Ironman 3 and left us all hanging”* [62]. Інші тактики комунікативних стратегій (тактика занурення в фільм, тактика презентації об'єкту рецензії, тактика позитивної презентації) органічно вплітаються в розповідь автора про власний досвід та передбачення реакції глядачів на фільм.

Приклад рецензії на фільм *Будинок Гуччі / House of Gucci* (2021) показує, як у дуже обмеженому обсязі автор використовує значну кількість комунікативних тактик. Рецензент інформує читача про деталі фільму, аналізує і оцінює роботу над фільмом, ділиться своїм власним досвідом і апелює до аудиторії в межах одного речення: *“So many scenes seemed to happen off camera, unlike the start of the film, where their romantic affair is depicted in such loving detail. We probably could have used less of that and more details about the crumbling of their marriage and the plot to kill her husband with that clutzy crew, which went by way too quickly”* [62]. Рецензія містить компліменти і позитивні передбачення, оцінні прикметники, прикметники та прислівники у найвищому ступені порівняння.

Вищезазначені деталі дозволяють зробити певні висновки щодо особливостей аматорських рецензій.

По-перше, основною комунікативною стратегією для аматорських рецензій виступає оцінно-впливова з тактикою позитивної презентації. На другому місці виступає інформативно-комунікативна стратегія. Емоційно-впливова та регулятивно-спонукальна стратегії було реалізовано в половині проаналізованих рецензій.

По-друге, тактика позитивної презентації є найпоширенішою для аматорських рецензій, за нею слідує тактика презентації об'єкта рецензії, занурення у фільм та самопрезентації автора.

По-третє, є певні мовні ходи, які ми фіксували частіше за інші в аматорських рецензіях, як-от комплімент, похвала, вказівка на особливості об'єкта, переказ сюжету, позитивний прогноз, переказ власного досвіду, апелювання до цінностей, пропонування емоційних асоціацій.

По-четверте, знову звернемо увагу на мовні засоби, що забезпечують взаємодію з глядачем. Відмічаємо використання розмовної лексики, що створює атмосферу спілкування з другом. Серед складніших технік, що властиві аматорським рецензіям, виділяємо концентрацію на авторській особистості через особові займенники та присвійні прикметники, “правило 3-х”, концентрування на асоціації з читачем, риторичні запитання, розділові запитання. Також, відмічаємо використання лексичних та синтаксичних стилістичних фігур.

3.4. Порівняльний аналіз комунікативно-прагматичних особливостей професійних та аматорських рецензій кінофільмів

Аналіз рецензій на комунікативно-прагматичному рівні дав можливість побачити спільне та унікальне для кожного виду кіновідгуків. Спробуємо узагальнити ці особливості з метою визначити, які з них важливі для сучасної аудиторії. Для зручності дані внесено до таблиці 3.1, в якій ми подаємо частоту вживання різних комунікативних тактик в обох типах рецензій.

Таблиця 3.1.

Частота використання комунікативних стратегій та тактик в професійних та аматорських рецензіях

Стратегія	Тактика	Аматорські рецензії	Професійні рецензії	К-сть
<i>Інформативно-комунікативна стратегія</i>	Тактика занурення в фільм	8	10	18
	Тактика презентації ОР	9	10	19
	Тактика самопрезентації автора	8	0	8
	Тактика апелювання до читача	5	4	9
Разом		30	24	54
<i>Оцінно-впливова комунікативна стратегія</i>	Тактика позитивної презентації	10	8	18
	Тактика негативної презентації	3	4	7
Разом		13	12	25
<i>Емоційно-впливова комунікативна стратегія</i>	Тактики створення привабливого образу	5	1	6
	Тактика апелювання до емоцій адресата	5	2	7
	Тактика встановлення емоційних асоціацій	6	0	6
Разом		16	3	19
<i>Регулятивно-спонукальна комунікативна стратегія</i>	Тактика висловлення поради	5	0	5
	Тактика висловлення прохання / бажання	1	0	1
	Тактика вимоги, наказу	1	1	2
	Тактика передбачення	3	1	4
Разом		10	2	12

Очевидним є факт домінування інформативно-комунікативної стратегії в професійних рецензіях. Для аматорських відгуків ця стратегія не менш важлива, проте на першому місці все ж розташовується оцінно-впливова комунікативна стратегія. Якщо повернутись до аналізу в пунктах 3.1 і 3.2, то варто нагадати, що тактики занурення в фільм та презентації об'єкта рецензії відрізняються в обох видах рецензій: мовні ходи опису деталей та фактів наявні

в професійних рецензіях, в той час, як рецензенти-аматори вдаються здебільшого до характеристики героїв, опису уривків сюжету, опису досягнень.

Спільним для обох видів рецензії є значна перевага позитивної оцінки над негативною. Як видно з таблиці 3.1, аматорські рецензії реалізують емоційно-впливову та регулятивно-спонукальну стратегії частіше, ніж професійні стратегії. Це закономірність властива і з точки зору видів тактик та частоти їх використання. Це говорить, в першу чергу, про ставлення автора до своєї аудиторії. Професійний критик зазвичай не демонструє свою особистість і власні емоції в рецензії, аналіз та деталі фільму є більш важливими, що підтверджує і той факт, що жодна професійна рецензія не оминає тактики занурення в фільм та презентацію об'єкта рецензії. Рецензент-аматор, в свою чергу, ділиться своїм досвідом, розповідає про вплив, який справив на нього фільм. Тому ми зустрічаємо самопрезентацію автора у 8 випадках з 10, а інколи самоцититування.

Спільним для обох видів рецензії також є низький інтерес авторів відгуків до висловлення спонукання до дії через використання різних практик. Рецензенти апелюють до аудиторії, проте часто не рекомендують і не закликають читача до дій напряду.

Загалом, на нашу думку, при всій подібності комунікативних функцій, що їх виконують кінорецензії, основна різниця полягає в зсуві, який попередньо зазнала сама кіноіндустрія. Від насичення інформацією і аналізу, який глядач мав зробити при перегляді фільму, суспільство перейшло до сприйняття фільмів як розваг. Аматорські рецензії за своїми прагматичними особливостями вписуються в парадигму сучасного глядача: постійна зміна тактик, апелювання до емоцій, в першу чергу позитивних, наголос на досвіді при перегляді. Сухі дані про вартість фільму, звукорежисерів та операторів не можуть вплинути на бажання переглянути чи не переглянути певний фільм, а от подорож по світу вражень і емоцій, описана автором, успішно це робить.

Висновки до розділу 3

Ми визначили прагматичні особливості рецензій як такі, що можуть дати відповідь на питання щодо розуміння втрати довіри та інтересу до професійних рецензій у сучасному суспільстві. В результаті аналізу професійних та аматорських рецензій в площині комунікативно-прагматичних особливостей ми дійшли до висновку, що різниця в комунікативних цілях дійсно може зумовлювати перефокусування інтересу загальної аудиторії з професійних відгуків на аматорські.

Фокусування професійних рецензій на інформативно-комунікативній стратегії з тактиками занурення у фільм та презентації об'єкта рецензії навантажує текст деталями і фактами про фільм, які не користуються значною популярністю серед широкого загалу. Сам кінематограф переходить або перейшов від мети інформування та естетичного виховання до розважальної та рекламної функції. А, отже, і рецензія втрачає поступово позиції матеріалу для аналізу та інформування і фокусується на здійсненні оцінного та емоційного впливу.

У обох видів рецензії є спільні особливості, такі як важливість інформативно-комунікативної стратегії, перевага позитивної презентації над негативною, спільне використання комунікативних тактик, певні мовні ходи.

Однак аматорські рецензії відрізняються фокусуванням на створенні емоційного зв'язку у ланці *читач – автор – фільм*. Це відбувається шляхом вибору відмінних від професійних рецензій комунікативних тактик і мовленнєвих ходів. Так, для професійних кінорецензій інформативно-комунікативна стратегія виділяється кількістю тактик, що її реалізують, та частотою вживання. І серед важливих мовленнєвих ходів відмічаємо переказ сюжету, цитування, характеристику героїв, вказівки на першоджерела, подання фактологічної інформації про фільм, схвалення, заперечення недоліків

об'єкта, похвала/комплімент, вказівка на особливості об'єкта, заперечення типовості, апеляція до мистецьких традицій, апеляція до цінностей, позитивний прогноз щодо успіху об'єкта, апеляція до чужої думки, глум, протиставлення об'єктів тощо. Аматорські рецензії часто використовують компліменти, похвалу, вказівки на особливості об'єкта, перекази сюжету, позитивні прогнози, перекази власного досвіду, апелювання до цінностей, пропонування емоційних асоціацій.

ВИСНОВКИ

Поняття «кінорецензія» розглядалося багатьма вітчизняними та іноземними науковцями, які визначили, що рецензія належить до культурно-просвітницького публіцистичного жанру, який зображує об'єктивну дійсність, поєднує в собі елементи інформаційного та наукового стилю, оцінюючи цінність кінострічки для аудиторії. Рецензент бере до уваги такі аспекти як: акторська гра, костюми, режисерська робота, декорації, загальна атмосфера фільму тощо.

Існують різні підходи класифікацій кінорецензій, серед яких для нашого дослідження ми виділили класифікацію за авторством, а саме було досліджено особливості професійних та аматорських (непрофесійних) рецензій. Дослідження здійснювалося у структурно-композиційних та комунікативно-прагматичних площинах із застосуванням контекстуально-інтерпретаційного аналізу.

Слід сказати, що кінокритика зазнала значних змін з моменту свого створення: критики перейшли від оцінки технічних процесів зйомок фільму до розгляду сюжету, як основи; кінорецензія відійшла від канонів консервативного структурованого жанру, у якому ключову роль відігравала постать самого рецензента; простежуються значні зміни к структурі тексту – автори мають змогу уникати використання деяких елементів оцінки; перехід від кінорецензій на шпальтах газет та журналів, написаних авторитетним експертом, до діджиталізованих сучасних сайтів, на яких кожен охочий може поділитися враженнями про переглянуту кінострічку.

Результати нашої роботи ґрунтуються на аналізі матеріалів, які ми обрали, а саме десяти професійних та десяти аматорських рецензій, загальним обсягом 21230 слів. Під час безпосередньої роботи із текстами кінорецензій

було виокремлено структурно-композиційні особливості, що були виражені різними блоками, які стосувалися творців, сюжету, персонажів, технічних характеристик фільмів, переваг та недоліків кінострічок. Обсяги та розміщення блоків варіювалися відповідно до інтенцій авторів, завдань рецензії та впливу на читача. Говорячи про аматорську рецензію, варто зазначити, що вона зі структурної точки зору вирізняється більшим ступенем свободи в розміщенні блоків, наявністю самого автора як центральної особистості, що виражає власні почуття після перегляду стрічки, широтою оцінок та закликів, звернених до читача. Професійні рецензії, все ж виражали шаблонність, були чітко структурованими, стриманими, деталізованими, простежувалась відсутність особистості автора та його особистої оцінки, рекомендацій і емоцій. Серед спільних для аматорських та професійних рецензій виділялися такі блоки: «Персонажі», «Сюжет», «Переваги» та «Висновок». Аналізуючи професійні рецензії, ми визначили, що для них обов'язковими складовими були «Вступ» та «Згадки про інші твори», у деяких зразках простежувалися блоки «Творці» і «Технічні характеристики». Натомість для непрофесійних рецензій обов'язковими структурними складовими були «Власний досвід» та «Емоції», а додатковими компонентами виступали «Вступ», «Згадки про інші твори», «Творці» і «Рекомендації».

Переходячи до розгляду прагматичних особливостей рецензій, хотілося б підкреслити, що аналізуючи відмінності між аматорськими та професійними рецензіями, ми спробували узагальнити, чому професійні рецензії все більше втрачають популярність та інтерес серед читачів у сучасному світі. На сьогоднішній день, професійні кінорецензії занадто стримані для звичайного читача, вони, здебільшого, втілюють інформативно-комунікативну та оцінно-впливову стратегію через комунікативні тактики занурення у фільм, позитивну або негативну тактику презентації та навантажують текст великою кількістю деталей та фактів. Професійні рецензії не завжди мають інтенцію ведення

комунікації із самим читачем, проте користуються такими мовленнєвими ходами, як: цитування, переказ сюжету, надання характеристики героїв, схвалення чи заперечення недоліків фільму, похвала/компліменти, апеляції до мистецьких традицій, цінностей і чужої думки, позитивний прогноз щодо успіху фільму. Натомість, аматорські рецензії використовують оцінено-впливову, інформативно-комунікативну, емоційно-впливову і регулятивно-спонукальні комунікативні стратегії. Дані стратегії у непрофесійних рецензіях виражаються тактиками позитивної презентації, презентації об'єкта рецензії, самопрезентації автора та тактика занурення у фільм. Говорячи про мовленнєві ходи репрезентовані у аматорських рецензіях, серед них вирізняються: переказ сюжету; цитування; вживання цікавих фактів про фільм та зйомки; вказівки на першоджерела; похвала/позитивна оцінка; протиставлення об'єктів; наявність жартів; вираження власного досвіду.

Отож, беручи все вищезгадане до уваги, ми можемо зробити висновок, що професійні та непрофесійні кінорецензії мають низку відмінних особливостей, які стосуються їх структури, прагматики та інших факторів, проте мета їх, все ж, залишається єдиною – надати об'єктивну, обґрунтовану, всебічну, якісну, цілісну характеристику твору кіномистецтва. Зростаюча популярність аматорських рецензій, на нашу думку, зумовлена особливостями як структурно-композиційного характеру, як-от наявність власного досвіду, емоцій автора, рекомендацій, так і комунікативно-прагматичного характеру, а саме домінування в аматорських рецензіях емоційно-впливової та оцінно-впливової стратегій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексенко С. Ф. Вербалізація категорії оцінки в англійських кінорецензіях. *Закарпатські філологічні студії*. Ужгород, 2019. Вип. 11, том 1. С. 82–86.
2. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики : підручник. Київ : Академія, 2004. 342 с.
3. Брежнева Д. Д. Жанрово-стилистические и когнитивные особенности кинокритики как вида массово-информационного дискурса: автореф. дис. На соискание уч. степени канд. фил. наук : спец. 10.02.04 «Германские языки». Москва, 2013. 27 с.
4. Галиуллина О. Р. Прагмалингвистические и стилистические особенности англоязычной сетевой кинокритики. *Вестник Самарского университета. История, педагогика, филология*. 2021. Т27, №1. С. 151-161.
5. Гаранина Э. Ю. Оценочность в жанре кинокритики. *Вестник Кемеровского государственного университета*. Научная электронная библиотека «Киберленинка». 2013. URL: <http://cyberleninka.ru/article/n/otsenochnost-v-zhanre-kinoretsenzii>. (дата звернення: 17.08.2022).
6. Дацюк С. А. Коммуникационные стратегии. *Центр гуманитарных технологий*. 2006. URL: <https://gtmarket.ru/library/articles/2751>. (дата звернення: 17.07.2022).
7. Дейк Т. А. ван. Язык. Познание. Коммуникация; пер.с англ. В. Петрова. М.: Прогресс, 1989. 312 с.
8. Земцова Л. Искусствоведческая рецензия как жанр массово-информационно-го дискурса: дис. ...канд. филол. наук, Волгоград, 2006. URL: <https://www.dissercat.com/content/iskusstvovedcheskaya-retsenziyakak-zhanr-massovo-informatsionnogo-diskursa>. (дата звернення: 17.07.2022).
9. Зьомко У. В. Лінгвокультурні, текстотвірні та гендерні особливості рецензії у кінокритиці (на матеріалі англійської та німецької мов) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04. Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. Львів, 2019. 20 с.

10. Зьомко У. В. Тактика позитивної презентації об'єкта критики на матеріалі англійських та німецьких кінорецензій. *Science and Education a New Dimension. Philology*, V(28), Issue: 115, 2017. С. 72-75.
11. Ковальова О. Сучасні трансформації жанру кінорецензії. *Матеріали студентської наукової конференції Чернівецького національного університету (12–14 квітня 2022 року)*. Факультет іноземних мов. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. С. 135-136. URL: http://english.chnu.edu.ua/?page_id=3759&lang=uk (дата звернення: 10.09.2022).
12. Ковальова О. Композиційні та комунікативно-прагматичні характеристики рецензії в сучасній англійській мові. *Магістерські студії*. Чернівці, 2022. Вип. 3. URL: (дата звернення: 10.11.2022).
13. Кондратенко Я. О. Комунікативні стратегії й тактики вираження толерантності в сучасному газетному дискурсі. *Сучасні філологічні дослідження та навчання іноземної мови в контексті міжкультурної комунікації: Збірник наукових праць*. 2018. С. 179-183.
14. Краснослободцева А. В. Коммуникативный ход «эстетическая ценность фильма» в текстах профессиональных интернет-кинорецензий (на материале франкоязычных веб-источников). *Вестник Московского государственного лингвистического университета. Гуманитарные науки*. 2021. Вип. 13 (855). С. 127-140.
15. Кройчик Л. Е. Система журналистских жанров. *Основы творческой деятельности журналиста*. СПб., 2000. С. 125–168.
16. Кудинова Л. В. Автор – текст – аудитория: проблемы диалога в публицистике: автореф. дисс. ... канд. филол. наук: 10.01.10. Воронеж, 2009. 22 с.
17. Ляшенко Т. С. Структурно-композиційні, лінгвостилістичні та прагматичні особливості тексту мистецтвознавчої рецензії (на матеріалі німецьких газет): дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04. Львів, 2004. 201 с.
18. Ляшенко Т. С. Типологічні риси та структурно-композиційні особливості різновидів мистецтвознавчої рецензії. *Вісн. Львів. ун-ту. Сер. Інозем. мови*. 2001. Вип. 9. С. 115-123.

- 19.Нерсесова Т. Е. Типы и жанры рецензирования в современных печатных СМИ: автореф. ... дисс. канд. филол. наук: 10.01.10. Москва, 2012. 24 с.
- 20.Онацький Є.Д. Українська мала енциклопедія: : [у 8 т., 16 кн.]. Буенос-Айрес: Чампіон, 1957-1967. Т. 6. С. 695-820.
- 21.Польшина Ю. А. Актуализация национально-культурного компонента в театральной рецензии: на материале Интернет ресурсов США: дисс. ... канд. филол. наук: 10.02.04. Владивосток, 2003. 216 с.
- 22.Синдеева Т. И. Речевой жанр «газетная рецензия» и его лингво-текстовая характеристика (на материале английского языка): автореф. дис. ... канд. филол. наук: 10.02.04. Москва, 1984. 23 с.
- 23.Тертычный А. А. Жанры периодической печати: Учебное пособие. Москва: Аспект-Пресс, 2000. URL: http://evartist.narod.ru/text2/05.htm#_ftn4 (дата звернення: 10.11.2021).
- 24.Голмачева Т.А. Методический потенциал использования коммуникативных стратегий иноязычного речевого поведения в процессе обучения иностранному языку в языковом вузе. Мир науки, культуры, образования. №4(11). 2008. С. 95-98. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/metodicheskiy-potentsial-ispolzovaniya-kommunikativnyh-strategiy-inoazychnogo-rechevogo-povedeniya-v-protssesse-obucheniya/viewer> (дата звернення: 02.11.2021).
- 25.Хотног А. В. Стратегия информирования в тексте профессиональных интернет-кинорецензий. *Вестн. МГЛУ. Серия: Гуманитарные науки*. 2020. № 10 (839). С. 217-227.
- 26.Чепіль О. Я. Лінгвопрагматичний аспект оцінних та емоційно-впливових комунікативних стратегій англomовної промови. *Наукові Записки, НаУОА, Випуск 6 (74), серія «Філологія»*, 2019. С. 39-43.
- 27.Чуланова Г. В. Текст-відгук як спосіб активізації інтересу адресата. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Одеса, 2014. No 11. С. 86–88. URL: <http://www.vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v11/v11-2/27.pdf> (дата звернення: 02.11.2021).
- 28.Шкайдерова Т. В. Адаптация кинорецензии к новым медиаусловиям. *Коммуникативные исследования*. Омск, 2014. № 2 (2). С. 141–146.

29. Эрман В.А., Звонарева А.С. Особенности реализации адресантно-адресатных отношений в текстах немецкоязычных сетевых кинокритик. *Crede Experto: транспорт, общество, образование, язык*. 2021. №4. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/osobennosti-realizatsii-adresantno-adresatnyh-otnosheniy-v-tekstah-nemetskoazychnyh-setevyh-kinoretsenziy> (дата обращения: 16.08.2022).
30. Basuroy S., Chatterjee S., Ravid S. A. How Critical Are Critical Reviews? The Box Office Effects of Film Critics, Star Power, and Budgets. *Journal of Marketing*. 2003. Vol. 67, No 4. PP. 103–117.
31. Breuer J., Wulf T., Mohseni M. New Formats, New Methods: Computational Approaches as a Way Forward for Media Entertainment Research. *Media and Communication*. 2020. PP. 147-152. URL: https://www.researchgate.net/publication/343628734_New_Formats_New_Methods_Computational_Approaches_as_a_Way_Forward_for_Media_Entertainment_Research (дата обращения: 16.07.2022).
32. *Cambridge International Dictionary of English*. Cambridge: Cambridge University Press, 1995. URL: <https://dictionary.cambridge.org/> (дата обращения: 16.07.2022).
33. Eggins S., Martin J.R. Genres and registers of discourse. Discourse as structure and process. *Discourse studies: A multidisciplinary introduction*. London: Sage, 1997. PP. 230-256.
34. Erickson T. Rhyme and punishment: the creation and enforcement of conventions in an on-line participatory limerick genre. *Proceedings of the 32nd Hawaii International Conference on System Sciences*. 1999. URL: <https://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.108.5716&rep=rep1&type=pdf> (дата обращения: 16.07.2022).
35. Kristensen N. N. From U. Lifestyle Journalism: Blurring Boundaries. *Journalism Practice*. 2012. No 6 (1). P. 26–41.
36. Kristensen N. N. Cultural Journalism and Cultural Critique in a Changing Media Landscape. *Journalism Practice*. Vol. 9, No. 6. 2015. P. 760-772.
37. Lampel J., Shamsie J. Critical Push: Strategies for Creating Momentum in the Motion Picture Industry. *Journal of Management*. 2000. Vol. 26, No 2. P. 233–257.

38. Lee E.-J., Jang Y., Chung M. When and How User Comments Affect News Readers' Personal Opinion: Perceived Public Opinion and Perceived News Position as Mediators. *Digital Journalism*. 2020. P. 1-22. URL: https://www.researchgate.net/publication/346708844_When_and_How_User_Comments_Affect_News_Readers'_Personal_Opinion_Perceived_Public_Opinion_and_Perceived_News_Position_as_Mediators (дата звернення: 16.07.2022).
39. Leggett B. J. Convergence and divergence in the movie review: Bonnie and Clyde. *Film Criticism*. 30(2). 2005. P. 1-23.
40. Levin A. M., Levin I. P., Heath C. E. Movie Stars and Authors as Brand Names: Measuring Brand Equity in Experiential Products. *Advances in Consumer Research*. 1997. Vol. 24. P. 175–181.
41. Mala J. Die Textsorte Filmrezension in der Deutschsprachigen Publizistik – Versuch einer Stilanalyse und eines Stilvergleichs. *Sbornik Praci Filozoficke Fakulty Brnenske Univerzity Studia Minora Facultatis Philosophicae Universitatis Brunensis*. R2. 1997. S. 51–59. URL: https://digilib.phil.muni.cz/bitstream/handle/11222.digilib/-105984/1_BrunnerBeitratgeGermanistikNordistik_11-1997-1_5.pdf?sequence=1 (дата звернення: 11.08.2022).
42. Merriam Webster Dictionary URL: <https://www.merriam-webster.com> (Last accessed: 02.07.2022).
43. Onions C. T., Friedrichsen G. W. S., Burchfield R. W. The Oxford dictionary of English etymology. Oxford: Clarendon P. 1966.
44. Rysicz-Szafranec J. Авторська кінорецензія: жанрово-структурні та мовні особливості (на прикладі текстів Олександра Ковальчука). *Studia Linguistica*. 40. 2021. P. 77-92.
45. Schneider F., Domahidi E., Dietrich F. What Is Important When We Evaluate Movies? Insights from Computational Analysis of Online Reviews. *Media and Communication*. 2020. P. 153-163. URL: https://www.researchgate.net/publication/343637907_What_Is_Important_When_We_Evaluate_Movies_Insights_from_Computational_Analysis_of_Online_Reviews (дата звернення: 10.06.2022).

46. Stegert G. Filme rezensieren in Presse, Radio und Fernsehen. München : TR-Verlagsunion, 1993. 245 S.
47. Taboada M. Stages in an online review genre. *Text & Talk. An Interdisciplinary Journal of Language, Discourse & Communication Studies*. 2011. P. 247-269.
48. Verboord M., Janssen S. Arts Journalism and Its Packaging in France, Germany, The Netherlands and the United States, 1955–2005. *Journalism Practice*. 2015. Vol. 9. No 6. P. 829–852.
49. Wahl-Jorgensen K., Hanitzsch T. Introduction: On Why and How We Should Do Journalism Studies. *Handbook of Journalism Studies*. Oxon: Routledge, 2009.
50. Wiegand H. E. Nachdenken über wissenschaftliche Rezensionen. Anregungen zur linguistischen Erforschung einer wenig erforschten Textsorte. *Deutsche Sprache*. Vol. 2. 1983. S. 122–137.
51. Zuckerman E. W., Kim T. Y. The Critical Trade-off: Identity Assignment and Box-Office Success in the Feature Film Industry. *Industrial and Corporate Change*. 2003. Vol. 12, No 1. P. 27–67.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

52. Hans S. Coda review – the trials of a musical teenager in a non-hearing household. *The Guardian*, 2021. Electronic edition: URL: <https://www.theguardian.com/film/2021/aug/15/coda-review-hearing-daughter-deaf-parents-drama-sian-heder-sundance> (дата звернення: 05.05.2022).
53. Hans S. Hidden Figures review – rocket science with plenty of uplift. *The Guardian*, 2017. Electronic edition: URL: <https://www.theguardian.com/film/2017/feb/19/hidden-figures-review-rocket-science-uplift> (дата звернення: 05.05.2022).
54. Ide W. Doctor Strange in the Multiverse of Madness review – one for diehard Marvel fans. *The Guardian*, 2022. Electronic edition: URL: <https://www.theguardian.com/film/2022/may/07/doctor-strange-in-the-multiverse-of-madness-review-one-for-diehard-marvel-fans> (дата звернення: 05.05.2022).

55. Ide W. Fantastic Beasts: The Secrets of Dumbledore review – Jude Law and Mads Mikkelsen crackle *The Guardian*, 2017. Electronic edition: URL: <https://www.theguardian.com/film/2022/apr/10/fantastic-beasts-the-secrets-of-dumbledore-review-jude-law-and-mads-mikkelsen-crackle> (дата звернення: 05.05.2022).
56. Ide W. Shang-Chi and the Legend of the Ten Rings review – a superhero movie that justifies the hype. *The Guardian*, 2021. Electronic edition: URL: <https://www.theguardian.com/film/2021/sep/04/shang-chi-and-the-legend-of-the-ten-rings-review-simu-liu-awkwafina-tony-leung-michelle-yeoh> (дата звернення: 05.05.2022).
57. Ide W. No Time to Die review – Daniel Craig’s Bond swan song takes aim at well-worn conventions. *The Guardian*, 2021. Electronic edition: URL: <https://www.theguardian.com/film/2021/oct/03/no-time-to-die-review-swan-song-for-a-special-agent-daniel-craig> (дата звернення: 05.05.2022).
58. Ide W. Paddington 2 review – definitely bears repeating. *The Guardian*, 2017. Electronic edition: URL: <https://www.theguardian.com/film/2017/nov/12/paddington-2-review-definitely-bears-repeating-hugh-grant> (дата звернення: 05.05.2022).
59. Kermode M. House of Gucci review – Lady Gaga steers a steely path through the madness. *The Guardian*, 2021. Electronic edition: URL: <https://www.theguardian.com/film/2021/nov/28/house-of-gucci-review-ridley-scott-lady-gaga-al-pacino-jared-letto> (дата звернення: 05.05.2022).
60. Kermode M. It review – enthusiastic, cine-literate retelling of Stephen King’s horror novel. *The Guardian*, 2017. Electronic edition: URL: <https://www.theguardian.com/film/2017/sep/10/it-review-enthusiastic-cine-literate-stephen-king-adaptation> (дата звернення: 05.05.2022).
61. Kermode M. The Northman review – Robert Eggers’s ambitious, preposterous Viking epic. *The Guardian*, 2017. Electronic edition: URL: <https://www.theguardian.com/film/2022/apr/17/the-northman-review-robert-eggers-alexander-skarsgard-anya-taylor-joy-nicole-kidman-bjork> (дата звернення: 05.05.2022).
62. Rotten Tomatoes: Movies | TV Shows | Movie Trailers. URL: <https://www.rottentomatoes.com/> (дата звернення: 06.05.2022).

ДОДАТКИ

Додаток А

Таблиця А.1

Структурно-композиційні блоки аматорських та професійних рецензій

Блоки	1а	1п	2а	2п	3а	3п	4а	4п	5а	5п	6а	6п	7а	7п	8а	8п	9а	9п	10а	10п
1. Вступ		+		+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+	+	+
2. Власний досвід	+		+		+		+	+	+				+				+		+	
3. Згадки про інші твори	+	+	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+	+		+
4. Персонажі /акторський склад	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
5. Творці	+	+	+	+		+	+	+		+	+		+	+	+	+		+		+
6. Сюжет	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+		+		+	+
7. Технічні характеристики				+	+	+	+			+				+				+		+
8. Переваги	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+	+	+	+	+	+
9. Недоліки	+	+	+	+		+	+		+	+		+	+				+			+
10. Емоції	+		+		+	+	+		+		+						+		+	
11. Рекомендації	+		+				+				+		+				+			
12. Висновки	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Кількість блоків	10	7	9	9	7	10	12	8	9	9	9	7	10	6	7	5	9	7	7	9

1a – аматорська рецензія на No Time to Die/Не час помирати (2021), 1п – професійна рецензія на No Time to Die/Не час помирати (2021), 2a – аматорська рецензія на Doctor Strange in the Multiverse of Madness/ Доктор Стрендж: У мультивсесвіті божевілля (2022), 2п – професійна рецензія на Doctor Strange in the Multiverse of Madness/ Доктор Стрендж: У мультивсесвіті божевілля (2022), 3a – аматорська рецензія на Paddington 2/Падінгтон 2 (2017), 3п – професійна рецензія на Paddington 2/Падінгтон 2 (2017), 4a – аматорська рецензія на Fantastic Beasts: The Secrets of Dumbledore/ Фантастичні звірі: Таємниці Дамблдора (2022), 4п – професійна рецензія на Fantastic Beasts: The Secrets of Dumbledore/ Фантастичні звірі: Таємниці Дамблдора (2022), 5a – аматорська рецензія на The Northman/Варяг (2022), 5п – професійна рецензія на The Northman/Варяг (2022), 6a – аматорська рецензія на CODA/ У ритмі серця (2021), 6п – професійна рецензія на CODA/ У ритмі серця (2021), 7a – аматорська рецензія на It/Воно (2017), 7п – професійна рецензія на It/Воно (2017), 8a – аматорська рецензія на Hidden Figures/ Приховані фігури (2017), 8п – професійна рецензія на Hidden Figures/ Приховані фігури (2017), 9a – аматорська рецензія на Shang-Chi and the Legend of the Ten Rings/ Шан-Чі та легенда десяти кілець (2021), 9п – професійна рецензія на Shang-Chi and the Legend of the Ten Rings/ Шан-Чі та легенда десяти кілець (2021), 10a – аматорська рецензія на Будинок Гуччі/House of Gucci (2021), 10п – професійна рецензія на Будинок Гуччі/House of Gucci (2021)

Продовження таблиці Б.1

	Тактика негативної презентації	+	+	+	+			+	+											+
Емоційно-впливова комунікативна стратегія	Тактики створення привабливого образу	+		+									+	+	+				+	
	Тактика апелювання до емоцій адресата					+	+	+				+	+	+				+		
	Тактика встановлення емоційних асоціацій			+		+		+				+		+				+		
Регулятивно-спонукальна комунікативна стратегія	Тактика висловлення поради	+		+				+		+								+		
	Тактика висловлення прохання/бажання										+									
	Тактика вимоги, наказу					+				+										
	Тактика передбачення	+						+					+	+						

1a – аматорська рецензія на No Time to Die/Не час помирати (2021), 1п – професійна рецензія на No Time to Die/Не час помирати (2021), 2a – аматорська рецензія на Doctor Strange in the Multiverse of Madness/ Доктор Стрендж: У мультивсесвіті божевілля (2022), 2п – професійна рецензія на Doctor Strange in the Multiverse of Madness/ Доктор Стрендж: У мультивсесвіті божевілля (2022), 3a – аматорська рецензія на Paddington 2/Падінгтон 2 (2017), 3п – професійна рецензія на Paddington 2/Падінгтон 2 (2017), 4a – аматорська рецензія на Fantastic Beasts: The Secrets of Dumbledore/ Фантастичні звірі: Таємниці Дамблдора (2022), 4п – професійна рецензія на Fantastic Beasts: The Secrets of Dumbledore/ Фантастичні звірі: Таємниці Дамблдора (2022), 5a – аматорська рецензія на The Northman/Варяг (2022), 5п – професійна рецензія на The Northman/Варяг (2022), 6a – аматорська рецензія на CODA/ У ритмі серця (2021), 6п – професійна рецензія на CODA/ У ритмі серця (2021), 7a – аматорська рецензія на It/Воно (2017), 7п – професійна рецензія на It/Воно (2017), 8a – аматорська рецензія на Hidden Figures/ Приховані фігури (2017), 8п – професійна рецензія на Hidden Figures/ Приховані фігури (2017), 9a – аматорська рецензія на Shang-Chi and the Legend of the Ten Rings/ Шан-Чі та легенда десяти кілець (2021), 9п – професійна рецензія на Shang-Chi and the Legend of the Ten Rings/ Шан-Чі та легенда десяти кілець (2021), 10a – аматорська рецензія на Будинок Гуччі/House of Gucci (2021), 10п – професійна рецензія на Будинок Гуччі/House of Gucci (2021)

Таблиця Б.2**Частота використання комунікативних тактик**

Частота вживання комунікативних тактик	Аматорські рецензії	Професійні рецензії
10 разів	Тактика позитивної презентації	Тактика занурення у фільм, тактика презентації об'єкту рецензії
9 разів	Тактика презентації об'єкту рецензії	-
8 разів	Тактика занурення у фільм, самопрезентації автора	Тактика презентації об'єкту рецензії
6 разів	Тактика встановлення емоційних асоціацій	-
5 разів	Тактика апелювання до читача, тактики створення привабливого образу, тактика встановлення емоційних асоціацій	-
4 рази	-	Тактика апелювання до читача, тактика негативної презентації
3 рази	Тактика негативної презентації, тактика передбачення	-
2 рази		Тактика встановлення емоційних асоціацій
1 раз	Тактика висловлення прохання/бажання, тактика вимоги, наказу	Тактики створення привабливого образу, тактика вимоги, наказу, тактика передбачення

Додаток В

Таблиця В.1.

Список професійних та аматорських рецензій

Назва фільму (рік)	Жанр	Наявність професійної рецензії	Оцінка професійних критиків	Наявність аматорської рецензії	Оцінка рецензента-аматора
No Time to Die/Не час помирати (2021)	Бойовик	The Guardian (https://www.theguardian.com/film/2021/oct/03/no-time-to-die-review-swan-song-for-a-special-agent-daniel-craig)	3 (Wendy Ide)	Платформа Rotten Tomato	4
Doctor Strange in the Multiverse of Madness/ Доктор Стрендж: У мультивсесвіті божевілья (2022)	Пригоди	The Guardian (https://www.theguardian.com/film/2022/may/07/doctor-strange-in-the-multiverse-of-madness-review-one-for-diehard-marvel-fans)	2 (Wendy Ide)	Платформа Rotten Tomato	3
Paddington 2/Падінгтон 2 (2017)	Комедія/ пригоди	The Guardian (https://www.theguardian.com/film/2017/nov/12/paddington-2-review-definitely-bears-repeating-hugh-grant)	5 (Wendy Ide)	Платформа Rotten Tomato	5
Fantastic Beasts: The Secrets of Dumbledore/ Фантастичні звірі: Таємниці Дамблдора (2022)	Фантастика/ пригоди	The Guardian (https://www.theguardian.com/film/2022/apr/10/fantastic-beasts-the-secrets-of-dumbledore-review-jude-law-and-mads-mikkelsen-crackle)	3 (Wendy Ide)	Платформа Rotten Tomato	3

Продовження таблиці В.1.

Назва фільму (рік)	Жанр	Наявність професійної рецензії	Оцінка професійних критиків	Наявність аматорської рецензії	Оцінка рецензента-аматора
The Northman/Варяг (2022)	Пригоди	The Guardian (https://www.theguardian.com/film/2022/apr/17/the-northman-review-robert-eggers-alexander-skarsgard-anya-taylor-joy-nicole-kidman-bjork)	3 (Mark Kermode)	Платформа Rotten Tomato	3.5
CODA/ У ритмі серця (2021)	Драма	The Guardian (https://www.theguardian.com/film/2021/aug/15/coda-review-hearing-daughter-deaf-parents-drama-sian-heder-sundance)	3 (Simran Hans)	Платформа Rotten Tomato	4.5
It/Воно (2017)	Фільм жахів	The Guardian (https://www.theguardian.com/film/2017/sep/10/it-review-enthusiastic-cine-literate-stephen-king-adaptation)	4 (Mark Kermode)	Платформа Rotten Tomato	3
Hidden Figures/ Приховані фігури (2017)	Драма/Історичний	The Guardian (https://www.theguardian.com/film/2017/feb/19/hidden-figures-review-rocket-science-uplift)	4.5 (Simran Hans)	Платформа Rotten Tomato	5
Shang-Chi and the Legend of the Ten Rings/ Шан-Чі та легенда десяти кілець (2021)	Бойовик/пригоди	The Guardian (https://www.theguardian.com/film/2021/sep/04/shang-chi-and-the-legend-of-the-ten-rings-review-simu-liu-awkwafina-tony-leung-michelle-yeoh)	4 (Wendy Ide)	Платформа Rotten Tomato	4.5
Будинок Гуччі/House of Gucci (2021)	Драма	The Guardian (https://www.theguardian.com/film/2021/nov/28/house-of-gucci-review-ridley-scott-lady-gaga-al-pacino-jared-letto)	3 (Mark Kermode)	Платформа Rotten Tomato	4

